VUOSIKERTOMUS 2015

Toimitusjohtajan katsaus

Erkki Karppanen
toimitusjohtaja

Vuosi oli mittaushistorian lämpimin, joten myös lämmöntarveluku jäi ennätyksellisen alhaiseksi ja oli 3 831 (4 242 v. 2014). Lämmöntarveluku kertoo lämmitystarpeen määrästä, ja budjetti oli laadittu lämmöntarveluvun 4 400 mukaan. Euroopan unionin päästökauppa ei osoittanut taloussuhdanteen vuoksi elpymisen merkkejä, ja erittäin alhaisena pysynyt hiilen hinta yhdessä edelleen alhaisen kulutuksen kanssa pitivät sähkön pörssihinnan merkittävästi budjetoitua alempana. Toiminnallisesti vuosi onnistui hyvin ilman erityisiä ympäristöä kuormittavia häiriöitä tai ongelmia.

Kaukolämmön myynti jäi vuonna 2015 355 GWh:iin, mikä oli 11 GWh vähemmän kuin vuonna 2014 (366 GWh vuonna 2014). Kaukolämmön erillistuotantokohteiden osuus oli tästä 5,2 GWh (9,8 GWh). Teollisuuslämpöä ja -höyryä myytiin 68,0 GWh (64,2 GWh). ESEn lämmön kokonaismyynti oli näin ollen 423 GWh (430 GWh).

ESEn sähkönmyynti oli 265 GWh, eli laskua edellisvuodesta oli 25 GWh (290 GWh). Tästä myytiin vähittäismyyntinä omalle toimitusvelvollisuusalueelle 184 GWh (194 GWh), eli yhtiö myy noin 55 % omalla jakeluverkkoalueellaan myydystä sähköstä. Oman jakeluverkkoalueen ulkopuolelle myytiin 81 GWh (96 GWh).

Pursialan voimalaitos tuotti myydystä sähköstä 173,4 GWh (182,2 GWh), osakkuusvoimalaitokset tuottivat 81,3 GWh (65,9 GWh), ja pörssistä sekä muilta ulkopuolisilta toimittajilta ostettiin 10 GWh (41,9 GWh). Pursialan voimalaitoksen sähköntuotannon vuosituotantokapasiteetti on noin 400 GWh.
ESE-Verkko Oy:n vuoden 2015 sähkönsiirtomäärä oli 332,5 GWh (343 GWh vuonna 2014), eli siirtomäärä pieneni noin 3 % edellisvuodesta.

ESE-Tekniikka Oy:n liiketoiminta koostuu huolto- ja asennustoiminnoista. Vuonna 2015 yhtiö saavutti budjetoidut liikevaihto- ja tulostavoitteensa.

Talven lämpimyyden vuoksi polttoainetta käytettiin edellis-

vuosia vähemmän, mutta aiempina vuosina kertyneitä ylisuuria varastoja pystyttiin silti pienentämään.

Voimalaitoksen tuottavuuden parantaminen
ESEn tulokseen vaikuttaa merkittävästi Pursialan voimalaitoksen toiminta. Vuonna 2015 voimalaitokselle rakennettiin kaukolämpöakku, jonka avulla saadaan optimoitua tuotantoa. Kaukolämpöakun käyttö alkoi helmikuussa 2016.
Tuottavuutta parannetaan myös uudella polttoainestrategialla, jonka mukaisesti pyritään pääsemään eroon ns. tienvarsikasoista ja otetaan polttoaine vastaan vain omaan terminaaliin tai suoraan voimalaitokselle. Lisäksi ESEn hallitus teki päätöksen siitä, että Pursialan voimalaitoksen polttoaineen vastaanotto uusittaisiin. Investointi maksaa lähes 14 milj. euroa ja valmistuu vuoden 2017 lopulla.

Henkilöstön kehittäminen
Keväällä 2015 saatiin päätökseen noin vuoden kestänyt ja koko konsernin henkilöstöä koskenut työyhteisövalmennus. Valmennuksen aihealueita olivat osaamisen kehittäminen, yhteistyön parantaminen, kahdenkeskisen vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen sekä yritystalous. Valmennus toteutettiin yhteistyössä Aalto-yliopiston Pienyrityskeskuksen kanssa. Valmennus poiki myös ”Eseläisen pelisäännöt”, jotka antavat suuntaviivat työyhteisössä sekä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa toimimiselle.

Uudet energiaratkaisut
Tulevaisuudessa ESE haluaa olla mukana uusissa alueellisissa energiaratkaisuissa, jotka liittyvät aurinkoon ja biokaasuun. Biokaasuprojekteissa ESE on mukana jo Haukivuorella ja Mikkelissä.

Hinnat
Vuoden 2015 alussa korotettiin Rento-kaukolämmön energiamaksua 3,0 % ja Nuuka-kaukolämmön energiamaksua 2,7 %. Perusmaksua ei korotettu, joten maltillisen korotuksen yhteisvaikutus asiakkaan kokonaisenergiakustannukseen oli n. 2 %. ESE-Verkko laski siirtohintoja 1.1.2015 alkaen keskimäärin 7 %.

Vuoden 2016 alussa korotettiin Rento-kaukolämmön energiamaksua 2,9 % ja vastaavasti Nuuka-kaukolämpöä 2,5 %. Perusmaksuja ei korotettu, joten yhteisvaikutus asiakkaan kokonaisenergiakulutukseen on noin 2 %. Sähkön hintaan ja ESE-Verkon siirtohintaan ei tehty muutoksia.

Talous
Konsernin liikevaihto laski hieman vuoden 2014 tasosta, ja budjetoidusta tuloksesta jäätiin jonkin verran. Suurimmat syyt olivat pörssisähkön alhainen hinta ja erittäin lämpimästä vuodesta aiheutunut vähäinen lämpöenergian tarve. Kaikesta huolimatta ESEn taloudellinen tulos ennen veroja oli positiivinen ja toimintaympäristön haasteet huomioiden varsin kohtuullinen.

Kiitokset asiakkaillemme, henkilökunnallemme, yhtiön hallitukselle sekä muille sidosryhmillemme vuodesta 2015.

Erkki Karppanen
toimitusjohtaja

ESEN ORGANISAATIO

Etelä-Savon Energia Oy

Hallinto
Talousosasto

Liiketoimintayksiköt

Energialiiketoiminta
Voimaliiketoiminta

ESE-Tekniikka Oy

ESE-Verkko Oy

ESEN JOHTORYHMÄ

ESEN HALLITUS

Markku Kakriainen
hallituksen puheenjohtaja

VUODESTA 2015

ESE-konserni ei päässyt vuonna 2015 budjetoituun tulokseen. Vuosi oli ennätyksellisen lämmin, ja lämmöntarveluku oli vain 3 831 (4 242 vuonna 2014). Lämmöntarveluku kertoo lämmitystarpeen määrästä, ja budjetti oli laadittu lämmöntarveluvun 4 400 mukaan. Vuoden 2016 budjetti on laadittu lämmöntarveluvun 4 150 mukaan, jotta budjetista saadaan realistisempi.

Kannattavuutta ovat heikentäneet paitsi lämmönmyynnin pienentyminen myös alhaiset sähkön pörssihinnat, joiden vuoksi sähkön myynti tukkumarkkinoille ei ole ollut kannattavaa. Sähköntuotantoon tehtyjä investointeja ei siten ole pystytty hyödyntämään, ja ne rasittavat tulosta poistoina ja korkokuluina.

ESEn strategian toteutuminen
ESEn hallitus päivitti konsernin strategian vuonna 2014, ja se on toteutunut seuraavasti:

Ympäristöystävällisen energian hankinta ja tuotanto
ESE muutti vuonna 2013 Pursialan voimalaitoksen kakkoskattilan täysin puuta polttavaksi. Vuonna 2015 Pursialan voimalaitoksen kokonaistuotannosta 81 % tehtiin puupolttoaineilla ja 18 % turpeella.

Luotettava ja tehokas energiansiirto sekä myynti
Kaukolämpöverkon alueella oli vuonna 2015 yhteensä 1 ennakoimaton käyttökeskeytys. (9 vuonna 2014).

ESE-Verkon alueella sähkön siirron keskeytykset pysyivät vähäisinä ja olivat noin 15 min/asiakas (3 min vuonna 2014). Odottamattomia keskeytyksiä oli 20 kappaletta (17 vuonna 2014).

Myynnillisesti yhtiö jäi budjetoiduista sähkönmyynti-, kaukolämmönmyynti- sekä sähkön siirtomääristä.

”ESE lanseerasi vuonna 2015 aurinkosähköpaketit ja on saanut alalla ensimmäiset yksityisasiakkaat. Lisäksi ESEn ensimmäinen aurinkosähkövoimalaitos Mikkelin Karikossa on ollut tuotannossa syksystä 2014 lähtien. ”

Uudet energiapalvelut
ESE lanseerasi vuonna 2015 aurinkosähköpaketit ja on saanut alalla ensimmäiset yksityisasiakkaat. Lisäksi ESEn ensimmäinen aurinkosähkövoimalaitos Mikkelin Karikossa on ollut tuotannossa syksystä 2014 lähtien. Voimalaitos koostuu 200 paneelista, ja sen teho on maksimissaan 49,5 kW.

ESE on mukana BioHauki Oy:ssä, joka suunnittelee rakentavansa biokaasulaitoksen Haukivuorelle. ESE omistaa yhtiöstä 54,3 %. Lisäksi ESE on osakkaana BioSairila Oy:ssä, jonka biokaasulaitos on suunnitteilla Metsä-Sairilaan. ESE omistaa yhtiöstä 30 %.

Strategia päivitetään vuoden 2016 aikana.

Budjetointiperusteet
ESEn hallitus päätti laskea budjettiperusteena käytettävän lämmöntarveluvun 4 400:sta 4 150:een vuodeksi 2016, koska viime vuodet ovat olleet budjetoitua lämpimämpiä.

Kaukolämmön vetovoiman parantaminen
ESE antoi vuoden aikana kaukolämmön liittymismaksusta 50 % alennuksen vuonna 2014 tehdyn päätöksen mukaisesti. Päätös koski liittymismaksun alentamista kahdeksi vuodeksi.

Investoinnit
Konsernin vuoden 2015 bruttoinvestoinnit olivat 7,1 milj. euroa (24,3 milj. euroa vuonna 2014). Suurin investointi oli kaukolämpöakun rakentaminen Pursialan voimalaitokselle. Akkuun voidaan tarvittaessa ajaa lämpöä ja purkaa sitä sitten esim. lämpötilojen tai sähkön pörssihinnan mukaan. Lisäksi vuoden aikana investoitiin kaukolämmön runko ja korttelijohtojen rakentamiseen, voimalaitoksen perusparannuksiin, sähkön jakeluverkkoon sekä sähköasemien koneisiin ja laitteisiin. Myös kaukoluettavia energiamittareita lisättiin.

Polttoaineen vastaanoton uusinta
ESEn hallitus teki päätöksen siitä, että Pursialan voimalaitoksen polttoaineen vastaanotto uusitaan. Investointi tulee maksamaan lähes 14 milj. euroa ja valmistuu vuoden 2017 lopulla.

Uudet toimitilat
ESE allekirjoitti vuonna 2014 esisopimuksen siitä, että yhtiön tulevat toimitilat sijoitetaan ns. Veturitallien alueelle ja että toimitilaprojektin toteuttaa Kiinteistökehitys Naistinki Oy. Vuonna 2015 toimitilojen suunnittelua jatkettiin, mutta Mikkelin kaupunki ei vielä ole saanut ostettua tarvittavaa maa-aluetta. Suunnittelua jatketaan, kun maa-alue on saatu hankittua. Päätös siitä, mihin ESE tulevaisuudessa sijoittautuu, tehtäneen vuoden 2016 aikana.

Henkilöstö
Konsernin palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 104 henkilöä (101 vuonna 2014). Emoyhtiön palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 73 henkilöä (74 vuonna 2014). Pienet muutokset henkilöstömäärässä johtuvat pääosin eläköitymisiin liittyvistä rekrytoinneista sekä perhe- ja vuorotteluvapaisiin liittyneistä sijaisuuksista.

Konserni maksoi tilikaudella palkkoja ja palkkioita sivukuluineen 6 944 348,60 euroa (6 853 290,33 euroa vuonna 2014). Emoyhtiön vuoden 2015 palkat ja palkkiot sivukuluineen olivat 5 150 099,31 euroa (5 161 729,29 euroa vuonna 2014).

Ympäristö
Yhtiö julkistaa vuosittain erillisen ympäristöraportin. Vuonna 2015 yhtiöllä ei ollut ympäristöinvestointeja. Kuluksi kirjattuja ympäristömenoja oli 363 000 euroa (304 000 euroa vuonna 2014). Ympäristömenot olivat 0,7 % liikevaihdosta.

Jäsenyydet
Etelä-Savon Energia Oy on jäsenenä seuraavissa yhdistyksissä: Energiateollisuus ry, Paikallisvoima ry, Etelä-Savon Kauppakamari ja Mikke ry.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN JÄLKEEN

Hinnankorotukset
ESE nosti 1.1.2016 alkaen Rento-kaukolämmön energiamaksua 2,9 % ja Nuukakaukolämmön maksua 2,5 %. Perusmaksuja ei korotettu, joten yhteisvaikutus asiakkaan kokonaisenergiakulutukseen on noin 2 %.

Kylmä tammikuu
Vuosi 2016 alkoi pakkaskaudella, jolloin ESE teki lämmöntuotantoennätyksensä, joka oli 161,5 MW. Lisäksi ESE-Verkko saavutti uuden siirtotehohuipun 70 MW ja tuntitehohuipun 68,8 MW. Nämä osoittavat, että konsernin tuotanto- ja siirtokapasiteetti on pidetty hyvin toimintakunnossa lämpimien vuosien aikana.

Turpeen verotuksen muutos
Turpeen vero alenee 1.3.2016 alkaen 1,9 euroon megawattitunnilta, ja samalla metsähakesähkön tuki nousee 18 euroon megawattitunnilta. Tämä pienentää ESEn polttoainekuluja ja lisää puupolttoaineilla tuotetun sähkön tukea. Vaikutus vuoden 2016 tulokseen jää kuitenkin vähäiseksi, koska suurimmat polttoainekäytöt ovat alkuvuoden aikana.

Aurinkoenergia
ESE sai Suomen Voima Oy:ltä ensimmäisen suuren aurinkovoimalaitostilauksensa. Voimalaitos käsittää 3 000 paneelia. Lisäksi ESE uudelleenhinnoitteli omat aurinkosähköpakettinsa vuoden alussa, ja 1.3.2016 ESEn palveluksessa aloitti aurinkosähkömyyjä. ESE panostaakin nyt voimakkaasti aurinkoenergiamarkkinoihin.

ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuodeksi 2016 ei ole kaikilta osin päästy tekemään sähkön myyntisuojauksia voimalaitoksen tuottaman sähkön osalta. Sähkön pörssihintojen alhaisuus heikentää Pursialan voimalaitoksen kannattavuutta, mutta tuotannon kannattavuutta saadaan toisaalta parannettua kaukolämpöakun avulla.

Kaukolämmön myyntiin vaikuttaa lämpötila, ja vaikka tammikuu oli kylmä, helmikuu oli lämmin. Budjetoinnissa käytettyä lämmöntarvelukua on kuitenkin laskettu vuodeksi 2016, joten kaukolämmön pitäisi saavuttaa budjetoitu tuloksensa, vaikka lämmöntarve säilyisi edellisvuosien tasolla.

Sähkön vähittäismyynnissä pystytään tekemään positiivista tulosta, kun osakkuusyhtiöiden kustannukset on poistettu sähkönmyynnistä. Myyntivolyymien turvaamiseksi ja kasvattamiseksi ollaan lanseeraamassa asiakasuskollisuusohjelmaa.

ESE-Verkko Oy:n sähkön siirtohinnat ovat ylituoton puolella, mikä johtuu erityisesti alhaisena pysyneestä korkotasosta. Vuoden 2016 alusta tuli voimaan uusi sallitun tuoton laskentamalli, jossa huomioidaan alhainen korkotaso ja on pienennetty sen vaikutusta tuottotasoon. Nyt alkaneen neljän vuoden laskentakauden aikana saadaan kuitattua

”Tulevaisuudessa ESE haluaa olla mukana uusissa alueellisissa energiaratkaisuissa, jotka liittyvät aurinkoon ja biokaasuun.”

edellisen kauden ylituotto pois ilman hinnanalennuksia. Verkkoyhtiöllä ei ole alkuvuoden aikana ollut merkittäviä häiriöitä sähkönsiirrossa.

ESE-Tekniikka Oy:ssä aloitettiin vuoden alussa toiminnankehittämistyö, jolla pyritään parantamaan yhtiön tuottavuutta. Tämä tarkoittaa mm. työprosessien selkeyttämistä.

TULEVAISUUDENNÄKYMÄT

Uudet energiaratkaisut
Tulevaisuudessa ESE haluaa olla mukana uusissa alueellisissa energiaratkaisuissa, jotka liittyvät aurinkoon ja biokaasuun. Biokaasuprojekteissa ESE on mukana jo Haukivuorella ja Mikkelissä, ja myös aurinkokeräimiin on suunniteltu tehtävän investointeja.

Pursialan tuotannon kannattavuuden parantaminen
Koska vuodet ovat olleet aiempaa lämpimämpiä, osa ESEn Pursialan voimalaitoksen lämmöntuotantokapasiteetista on jäänyt käyttämättä. Myös kesäaikana on luonnollisesti hyödyntämätöntä kapasiteettia, joten lisäkapasiteettiä etsitään.

Nykyisillä sähkön tukkumarkkinahinnoilla sähköntuotanto ei vastapainesähkönäkään ole kaikissa markkinatilanteissa kannattavaa. Tulevaisuudessa pohditaankin, miten sähköntuotantomääriä voitaisiin pienentää.

ESE pyrkii lisäämään Pursialan voimalaitoksen lämpökuormaa jatkamalla vuonna 2012 lanseerattua ”Kuuma Totuus” -kampanjaa. Kampanjalla halutaan kirkastaa kaukolämmön imagoa edullisena ja ympäristöystävällisenä lämmitysmuotona. Kaukolämmön hinnoittelutariffien kehittämistä tullaan myös jatkamaan, ja toimenpiteiden uskotaan parantavan kaukolämmön kilpailukykyä erityisesti maalämpöratkaisuihin verrattuna.

Investoinnit
Tulevaisuudessa investoinnit kohdistuvat lähinnä kaukolämpöverkon ja sähköverkon rakentamiseen sekä voimalaitoksen kunnossapitoon. Kaukolämpöverkkoon tarvittaneen uusi huippu- ja varalämpölaitos.

ESE aikoo panostaa aurinkohankkeisiin, joten yhtiö voi olla mukana esim. Mikkeliin rakennettavassa aurinkopuistossa.

Jos biopolttoainehankkeet etenevät suotuisasti, ESE saattaa olla mukana biopolttoaineisiin liittyvissä investoinneissa.

TUTKIMUS- JA KEHITYSTOIMINTA

ESE-konsernissa tehtiin vuonna 2015 asiakastyytyväisyystutkimus, josta kertyi tutkimus- ja kehitystoiminnan kuluja noin 7 900 euroa (noin 25 900 euroa vuonna 2014).

RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Strategiset riskit
ESEn strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon kannattavuuteen sekä sähkön ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpimät vuodet pitävät Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät pieninä, ja ns.

”Energian tuotantokustannusten nousua on pyritty hillitsemään uudistamalla polttoaineenhankintaa, keskittämällä hankinta suuremmille toimijoille sekä ottamalla toimitusehdoksi toimitus terminaaliin tai voimalaitokselle. ”

minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä kuin mitä tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Sähkönmyynnissä katteet ovat erittäin pienet, sillä markkina on hyvin kilpailtu ja tukkumarkkinahinnat ovat historiallisen alhaiset. Kaukolämmössä haasteena on energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa.

Sähkön hintariskeihin varaudutaan riskipolitiikalla, jonka ESEn hallitus on hyväksynyt. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskiin, määräriskiin, vastapuoliriskiin, likviditeettiriskiin, aluehintariskiin, tarjousriskiin ja luottoriskiin. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä.

Energian tuotantokustannusten nousua on pyritty hillitsemään uudistamalla polttoaineenhankintaa, keskittämällä hankinta suuremmille toimijoille sekä ottamalla toimitusehdoksi toimitus terminaaliin tai voimalaitokselle. Näin ei enää itse kanneta riskiä tienvarsikasojen hävikistä. Polttoaineita pyritään hankkimaan omien yhteyksien kautta myös vähemmän kilpailluilta Venäjän-markkinoilta.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat puupolttoaineen saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saanti on pyritty turvaamaan riittävillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskittämällä polttoaineterminaalitoiminnot Mikkelin Metsä-Sairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoainehankinnan kehittäminen Venäjällä.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti noin 110 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Sähköverkon kehittämiseksi on laadittu suunnitelma. Se ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus sekä kehittämään verkkoa. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko on kaapeloinut noin 55 % keskijänniteverkostaan ja yli 80 % pienjänniteverkostaan.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys ja muutokset sähkön markkinahinnassa. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät vuonna 2015 Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilatekniikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Rahoitusriskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja on 60–80 % konsernin lainakannasta aina vuoteen 2026 saakka.

Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät tarkastetaan vuosittain.

Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat mm. laitosten ja irtaimiston vakuutukset

"Työtapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä Työturvallisuuskorttikoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista".

sekä ajoneuvovakuutukset.

Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on toimitusjohtajan, hallituksen, johtoryhmän ja toiminnan vastuuvakuutukset. Pursialan voimalaitoksen sekä Tikkalan mahdollisten tuotantokeskeytysten varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu mm. valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia, vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia sekä ympäristövahinkovakuutuksin.

Työtapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä Työturvallisuuskorttikoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta. Työtapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka on voimassa sekä töissä että vapaa-ajalla.

TALOUDELLINEN ASEMA JA TULOS

Konserni

Konsernin liikevaihto laski noin 2,9 milj. euroa vuonna 2015 ja oli 49,2 milj. euroa (52,1 milj. euroa vuonna 2014). Liikevoitto oli 4 milj. euroa (6,4 milj. euroa), joten konsernin liikevoittoprosentti oli 8,2 % (12,4 %). Konsernin tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 1,5 milj. euroa (3,6 milj. euroa) eli tulos huononi edellisestä vuodesta lähes 60 %.

Sijoitetun pääoman tuotto oli 3,8 % (6,2 %). Tavoitteena on ollut konsernin omavaraisuusasteen parantaminen, mutta vuonna 2015 omavaraisuusaste laski hieman edellisvuodesta. Vuoden 2015 omavaraisuusaste oli 20,4 % (21,2 % vuonna 2014). Oman pääoman tuotto oli 5,7 % (9,7 %). Maksuvalmiuden quick ratio oli vuodenvaihteessa 1 (0,9). Liikevaihtoa kertyi työntekijää kohden hieman vähemmän kuin edellisvuonna eli 0,473 milj. euroa (0,516 milj. euroa).

Konsernin korolliset pitkäaikaiset velat olivat 81,8 milj. euroa (80,9 milj. euroa). Lainoja on tilikauden aikana lyhennetty suunnitelmien mukaisesti.

Tunnusluvut:	2015	2014	2013	2012
Liikevaihto	49 212 226	52 146 513	53 203 296	53 858 033
Liikevoitto	4 028 120	6 476 514	5 695 025	2 935 210
Liikevoittoprosentti	8,2 %	12,4 %	10,7 %	5,4 %
OPO-prosentti	5,7 %	9,7 %	6,3 %	0,6 %
Omavaraisuusaste	20,4 %	21,2 %	23,3 %	24,8 %

Emoyhtiö
Emoyhtiön liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna noin 2,6 milj. euroa. Tilikauden 2015 liikevaihto oli 39,8 milj. euroa (42,4 milj. euroa vuonna 2014). Tästä sähkön vähittäismyynnin liikevaihto oli 13,5 milj. euroa (15,6 milj. euroa), lämmönmyynnin liikevaihto 25,6 milj. euroa (26,1 milj. euroa) ja muun
liiketoiminnan liikevaihto 0,7 milj. euroa (0,6 milj. euroa). Liikevoitto oli 1,4 milj. euroa (3,2 milj. euroa) eli 3,6 % (7,5 %). Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 1,9 milj. euroa (2,9 milj. euroa).

Tytäryhtiöt maksoivat konserniavustuksia emoyhtiölle yhteensä 2,53 milj. euroa (2,03 milj. euroa vuonna 2014).

HALLINTO

Etelä-Savon Energia Oy on kokonaan Mikkelin kaupungin omistama osakeyhtiö. Etelä-Savon Energia -konsernin muodostavat Etelä-Savon Energia Oy sekä sen tytäryhtiöt ESE-Verkko Oy, ESE-Tekniikka Oy, Haukivuoren Lämpö Oy, Biohauki Oy, OOO ESE, OOO Russkij Les ja Huippuenergia Oy.

Etelä-Savon Energia Oy:llä on Venäjällä sivuliike. Sivuliikkeen rekisteröity nimi on Etelä-Savon Energia Oy:n Tihvinän toimipaikka, ja sen y-tunnus on 9909360293. Sivuliikkeen osoite on Tihvinän kaupunki, Iljinin katu 60, 187555 Tihvinä, Leningradin alue, Venäjän Federaatio.

Etelä-Savon Energia Oy:n hallitukseen valittiin yhtiökokouksessa 20.5.2014 toimitusjohtaja/yMBA Markku Kakriainen (puheenjohtaja), sähköasentaja Paavo Barck (varapuheenjohtaja), lääkäri Rauni Berndt, emeritusmaaherra Mauri Miettinen, maatalousyrittäjä Heikki Nykänen, aluepäällikkö Leena Penttinen, lähetyskasvatussihteeri Pertti Ruotsalainen, yrittäjä/toimitusjohtaja Markku Siitari ja asianajaja Antti Suhonen. Hallituksen esittelijänä toimii toimitusjohtaja, ja henkilöstön edustajalla on läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa. Henkilöstön edustajana kokouksiin osallistui kaukolämpöinsinööri Unto Roikonen.

Yhtiön tilintarkastajina ovat toimineet PwC Julkistarkastus Oy, JHTT-yhteisö / Elina Hämäläinen KHT, JHTT ja KHT-yhteisö BDO Oy / Ulla-Maija Tuomela KHT, JHTT.

Etelä-Savon Energia Oy:n toimitusjohtajana toimi Erkki Karppanen.

HENKILÖSTÖ

	2015 konserni	2014 konserni	2013 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö	2013 emoyhtiö
Keskimääräinen lukumäärä tilikaudella	104	101	103	73	74	73
Tilikauden palkat ja palkkiot	5 614 694,50	5 583 286,16	5 247 744,35	4 165 954,18	4 204 860,14	3 899 278,24

HALLITUKSEN ESITYS VOITTOA KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI SEKÄ ESITYS MUUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN JAKAMISESTA

Emoyhtiön jakokelpoiset varat ovat 3 825 752,05 euroa, josta tilikauden voitto on 2 866 121,37 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoisista varoista jaetaan osinkona 2 860 000,00 euroa. Ehdotettu voitonjako ei vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

YHTIÖN OSAKKEET

Yhtiön osakkeiden määrä on 300 kpl. Osakkeet ovat saman lajisia.

Yhtiön osakepääoma	5 045 637,79
Osakkeen vertailuarvo v. 2014	68 143,48

Hallitus

Energialiiketoiminta

Vuoden 2015 alusta tuli voimaan uusi organisaatio, kun kaukolämpöpäällikkö Markku Meklin irtisanoutui siirtyäkseen toisen työnantajan palvelukseen. Kaukolämpöpäälliköksi nimitettiin Auli Haapiainen-Liikanen ja lämpölaitospäälliköksi Arto Nieminen. Uudeksi kaukolämmön energianeuvojaksi valittiin Arto Kairavuori.

Energianmyynti

Vuonna 2015 ESEn sähkönmyynti pieneni jälleen hieman edellisvuoteen verrattuna ja yritys- ja kuluttaja-asiakkaiden määrä väheni. Lisäksi vuosi oli ennätyksellisen lämmin, joten lämmöntarveluku jäi poikkeuksellisen alhaiseksi ja vaikutti osaltaan sähköenergian myyntimääriin. Kilpailu kuluttajamarkkinoilla pysyi kireänä, ja uusia sähkönmyyntiyhtiöitä syntyi markkinaa jakamaan. ESE siirtyi vuonna 2015 lukemaperusteiseen laskutukseen, jolloin perinteistä arviolaskutusta lähetetään asiakkaille vain, jos lukematietoa ei jostain syystä ole satavilla. Samalla siirryttiin Energiaviraston suosittamiin laskutusrytmeihin, joissa asiakas saa vähintään neljä laskua vuodessa. Myös spot-hinnoitteluun perustuvat sopimukset ovat yleistyneet, ja yritysasiakkaille julkaistiin uusi kiinnitysmalli yhteistyössä Energiameklarit Oy:n kanssa.

ESEn asiakaspalvelu on pystynyt jälleen vastaamaan tehokkaasti hyvin monimutkaisiinkin asiakastilanteisiin. Adaton järjestämässä asiakastyytyväisyyskyselyssä sijoituimme sähkön myynnissä valtakunnallisesti toiselle sijalle, mikä on hieno saavutus. Vuonna 2015 tehtiin päätös laskuoperoinnin, perinnän, reskontran ja laskutuksiin liittyvien asiakaspuheluiden siirtämisestä Trust Kapital Oy:n hoidettavaksi. Uusi toimintamalli otettiin käyttöön alkuvuodesta 2016. Uusi asiakkaiden sähköisten palveluiden verkkosivusto on otettu käyttöön, ja siitä saatu palaute on ollut positiivista. Näkyvyyttä on yhä pyritty lisäämään mm. siten, että ESE-mies on esiintynyt Jukurit-otteluiden aikana jäähallissa uudessa upeassa 3D-puvussa.

Jukka Eestilä
liiketoimintajohtaja

ESE ostaa asiakkailta pientuotannossa syntynyttä sähköä, lähinnä aurinkopaneeleilla tuotettua kotimaista bioenergiaa. Karikontiellä sijaitseva aurinkovoimalaitos on toiminut hyvin, ja uusia liiketoimintoja kehitetään jatkuvasti muuttuvassa energiakentässä. ESE julkaisi vuonna 2015 uuden aurinkosähkötuoteperheen. Siinä on mahdollista saada ESEn kautta aurinkopaneelit valmiiksi asennettuna, jolloin oman kulutuksen yli jäävän sähkön voi myydä sähköverkkoon. ESE otti osaa yhdessä kehitysyhtiö Miksein kanssa Mikkelin Kaupungin taustajoukoissa EU:n Green Leaf -kilpailuun, jossa Mikkeli valittiin Euroopan vihreiden kaupunkien sarjassa kokoluokkansa neljän parhaan joukkoon.

Kokonaissähkönmyynti oli 265 GWh, mikä on noin 9 % vähemmän kuin vuonna 2014. Sähköenergian myynti ESEn jakelualueelle oli noin 184 GWh, mikä oli noin 5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Oman verkkoalueen sähkönmyyntiä heikensi keskikeskimääräistä lämpimämpi sää sekä kuluttaja-asiakkaiden väheneminen. ESEn jakelualueen ulkopuolelle ESE myi sähköä 81 GWh, mikä on 15 % vähemmän kuin 2014. Vuonna 2015 ESEn kaikesta sähköstä myytiin oman verkkoalueen ulkopuolelle noin 31 %.

Sähkönhankinta

ESEn ympäristöystävällinen sähkö tuotetaan pääsääntöisesti omalla Pursialan voimalaitoksella Mikkelissä. Vuonna 2015 hankinta Pursialan voimalaitokselta oli 173 GWh, mikä on 5 % vähemmän kuin vuonna 2014. Lisäksi ESE omistaa 45 % Koski-Energia Oy:stä, johon kuuluu 30 vesivoimalaitosta ympäri Suomea. ESE on niin ikään mukana muissa osakkuusvoimalaitoksissa, uusimpana suunnitteilla olevassa Parhanlahden tuulivoimapuistossa. Tämä lisää aikanaan hieman ESEn tuulisähkön tuotantoa. Osakkuusyhtiöiden kautta ESE hankki sähköä 81 GWh, mikä on 19 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Lisäksi sähköpörssistä hankittiin 10 GWh sähköä omaa tuotantoa täydentämään.

Kaukolämpö

Vuosi 2015 oli poikkeuksellisen lämmin, mikä näkyi selvästi myynnin laskuna budjetoituun nähden. Kaukolämpö oli kuitenkin edelleen suosittu lämmitysmuoto uudisrakennuksissa. Merkittävin uusi rakennusalue, missä ESEn kaukolämpö on saatavilla, syntyy kesäksi 2017 Mikkelin asuntomessuille. Uusi kaukolämpölinja alueelle rakennettiin pääosin vuonna 2015. Vuonna 2015 kaukolämpöön liittyi uusia kohteita yli 50 000 m3, merkittävänä kohteena mm. uusi Naisvuoren päiväkoti.

ESEn vuonna 2014 uudistamat Rento- ja Nuuka-kaukolämpötuotteet olivat suosittuja myös vuonna 2015. Kaukolämmön suosiota on kasvattanut myös kesällä 2014 voimaan tullut kaksivuotinen kampanja, joka mahdollistaa kaukolämpöön liittymisen puoleen hintaan. Lisäksi loppuvuodesta lanseerattiin uusia kaukolämmön palvelutuotteita, joiden avulla asiakkaat saavat entistä parempaa palvelua myös asiakaslaitteiden hoidossa ja huollossa. Kaukolämmön laskutuksessa siirryttiin kuukausittaiseen laskutukseen, jolloin eri käyttäjien poikkeavista laskutusjaksoista luovuttiin.

Lämmön myyntimäärä väheni hieman edellisvuoteen nähden. Merkittävin syy tähän oli jälleen lämmin vuosi. Kaukolämmön hintaa korotettiin vuoden 2015 alussa kohonneiden tuotantokustannusten pakottamana noin 2 %. Suurin osa kaukolämmöstä tuli Pursialan voimalaitokselta puulla ja osin turpeella tehtynä. Kaukolämpöverkon ulkopuolisissa kohteissa tuotettiin lämmitystä useisiin kohteisiin pääsääntöisesti kotimaisilla polttoaineilla.

ESE pyrkii mahdollistamaan kaukolämmön saatavuuden Ristiinassa myös muualle kuin koulukeskukselle, ja uuden biolämpökeskuksen kaavoitus sekä nykyisen keskuksen kaavamuutos saatiin eteenpäin vuonna 2015. Vuonna 2014 alkanut valtatie 5:n laaja uudisrakentaminen Mikkelin kohdalla eteni vuonna 2015 hyvin myös kaukolämmön uusimisten osalta.

Biokaasuhankkeet niin Haukivuorella kuin Mikkelissä etenivät vuonna 2015, ja rakennustyöt pyritään aloittamaan jo vuonna 2016. ESE on mukana myös uuden jätevesilaitoksen energiaratkaisujen suunnittelussa.

Sähkönhankinta, GWh (kokonaishankinta 264,7 GWh)

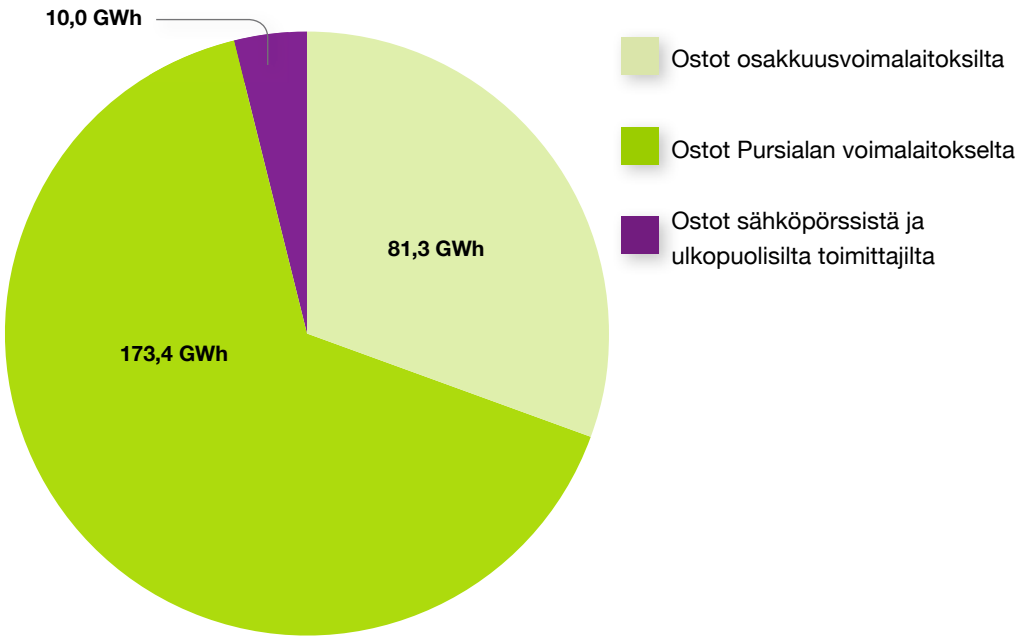

Lämmönhankinta, GWh (kokonaishankinta 391,1 GWh)

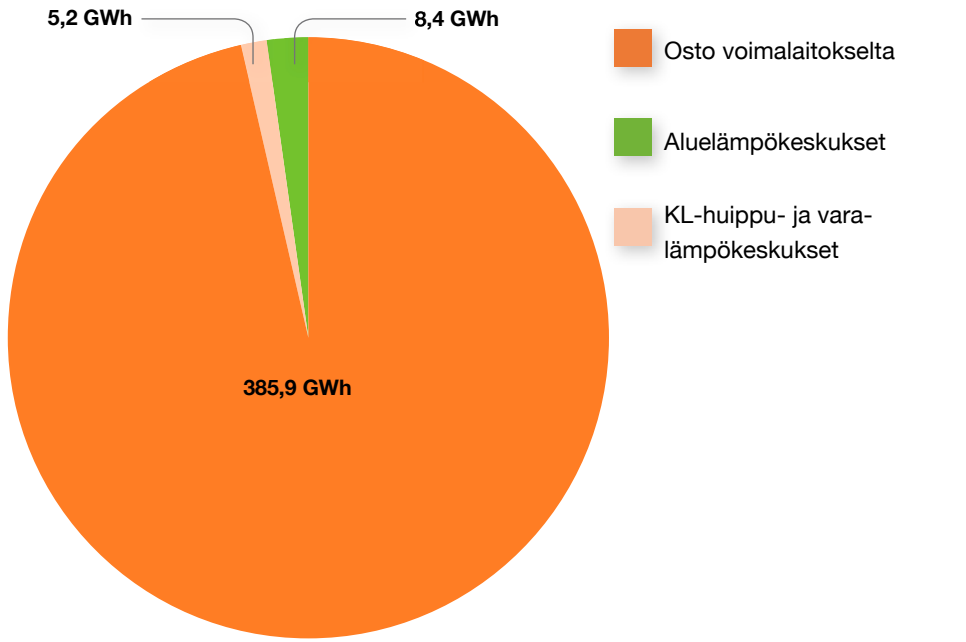

Sähköntoimitus, GWh (kokonaishankinta 264,7 GWh)

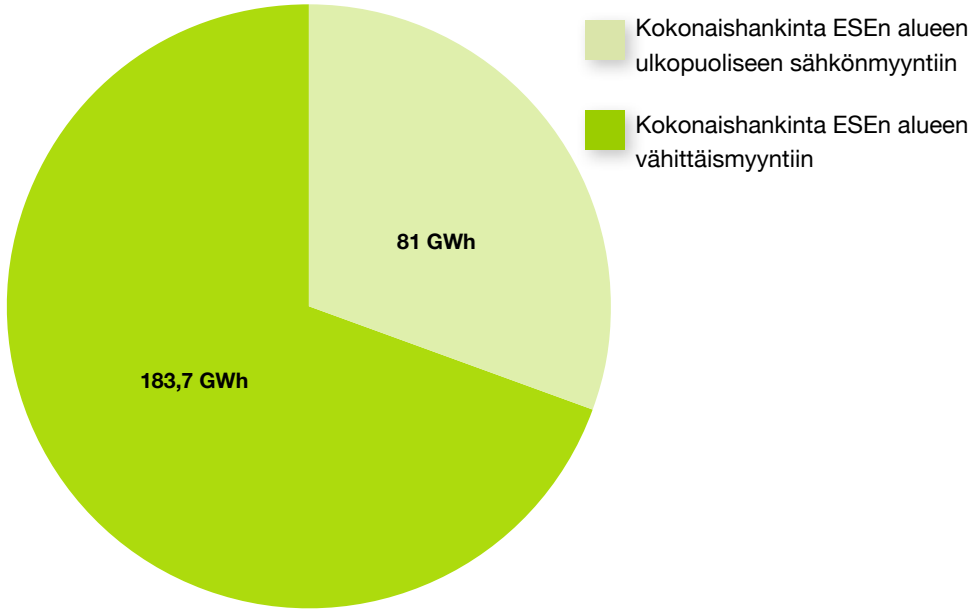

Lämmönhankinta, GWh (kokonaishankinta 354,8 GWh)

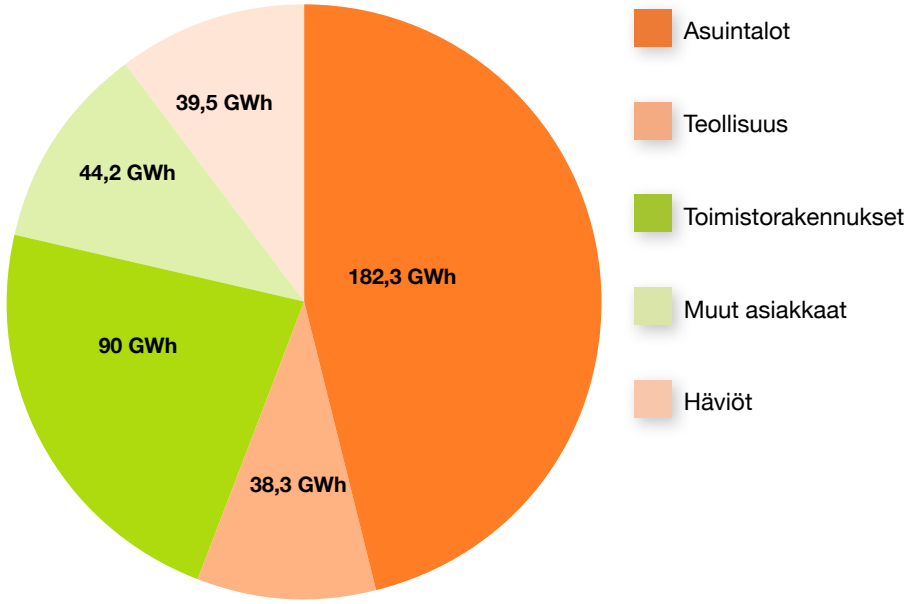

Voimaliiketoiminta

Etelä-Savon Energia Oy:llä on kaukolämmön ja sähkön yhteistuotantolaitos Mikkelin Pursialassa. Pursialan voimalaitoskokonaisuuden muodostaa kaksi voimalaitosyksikköä ja yksi lämmityskattila. Tämän lisäksi kaukolämpöverkkoon on kytketty seitsemän huippu- ja varalämmityskattilaa. Kaikkia kattiloita käytetään Pursialan voimalaitoksen valvomosta käsin. Kaukolämpö tuotetaan Mikkelin kaukolämpöverkkoon, ja sähkö myydään markkinahinnalla sähköpörssiin. Voimaliiketoiminnalla on lisäksi yhteistyötä alueen teollisten toimijoiden kanssa teollisuuslämmön ja -höyryn myynnissä.

Tuotanto

Vuosi 2015 oli ennätyksellisen lämmin: vuoden keskilämpötila oli Suomessa 1,9 astetta vertailujakson 1981–2010 keskiarvoa lämpimämpi. Pursialan kaukolämmöntuotannon toteuma oli 388 GWh, mikä oli 46 GWh budjetoitua vähemmän. Sähköntuotanto oli 175 GWh. Teollisuuslämmön ja -höyryn tuotanto oli yhteensä 68 GWh.

Sähköpörssin aluehinta pysyi koko vuoden ajan alhaisena, ja vuoden keskiarvo oli 29,66 €/MWh. Tämän vuoksi Pursialan sähköntuotanto oli valtaosin vastapainesähköä ja lauhdesähkön tuotanto pyrittiin minimoimaan.

Polttoaineet

Polttoaineita hankitaan suoraan tuotantolaitoksille toimitettuna, minkä lisäksi pääasiassa rankapuuta ja rankahaketta varmuusvarastoidaan polttoaineterminaaleihin. Varmuusvarastoissa pidetään myös polttoturvetta ja polttoöljyä. Pääosa polttoaineista tulee metsä- ja turvealan toimijoilta, ja olennainen osa Pursialan kiinteiden polttoaineiden hankintaa on

Lasse Lahtinen
tuotantojohtaja

alueen teollisten toimijoiden toimittama puutähde. Konserniyhtiö OOO ESEltä hankitun polttoaineen osuus Pursialan voimalaitoksen kiinteistä polttoaineista oli noin 5 %. Vuoden 2015 voimaliiketoiminnan polttoaineista 81 % oli puuta, 18 % polttoturvetta ja 1 % polttoöljyä.

Kunnossapito

Voimalaitosten käytettävyydet olivat vuoden aikana hyvät. Pursiala 1:n käytönaikainen energiakäytettävyys oli 100,0 % ja Pursiala 2:n 98,8 %. Pursiala 1 -voimalaitoksen turbiinille tehtiin iso revisio ja generaattorikatkaisija vaihdettiin uuteen.

Ympäristöasiat

Vuoden 2015 hiilidioksidipäästöt olivat yhteensä 62 200 tonnia. Ilmaisena jaettavat päästöoikeudet riittivät kattamaan sähkön- ja lämmöntuotannon päästöt. Voimaliiketoiminnassa on varauduttu vuoden 2016 alusta merkittävästi kiristyviin päästömääräyksiin.

Kaukolämpöakku

Pursialan voimalaitosalueelle rakennettiin vuoden aikana kaukolämpöakku, jonka käyttöönotto tehdään vuoden 2016 puolella. Kaukolämpöakkua tullaan käyttämään tuotannon optimoinnin apuna. Akun tilavuus on 7 000 m3 vettä, ja lämpöenergian määrä on täyteen ladattuna 300 MWh. Akkua voidaan purkaa ja ladata 30 MW:n teholla.

Sähkön ja lämmön tuotanto, GWh
kokonaistuotanto 662,2 GWh

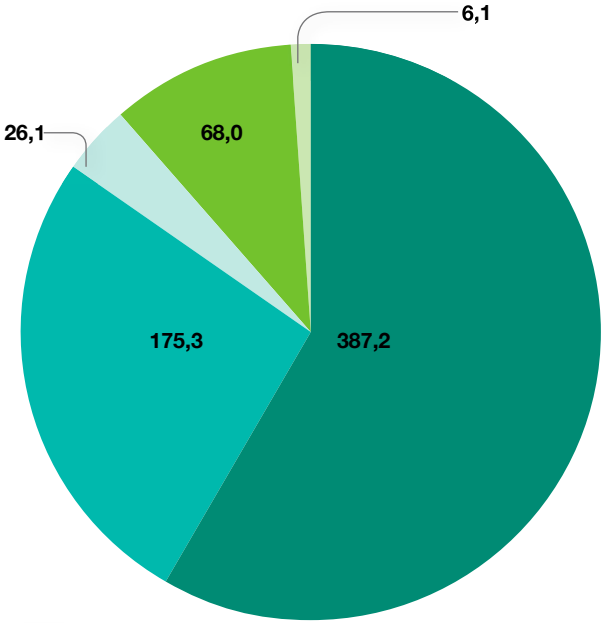

- Kaukolämmöntuotanto 58,4 %
- Sähköntuotanto 26,5 %
- Sähkön omakäyttö 3,9 %
- Teollisuuslämpö 10,3 %
- Lämmön omakäyttö 0,9 %

Puupolttoaineiden jakauma, GWh
yhteensä 712,1 GWh

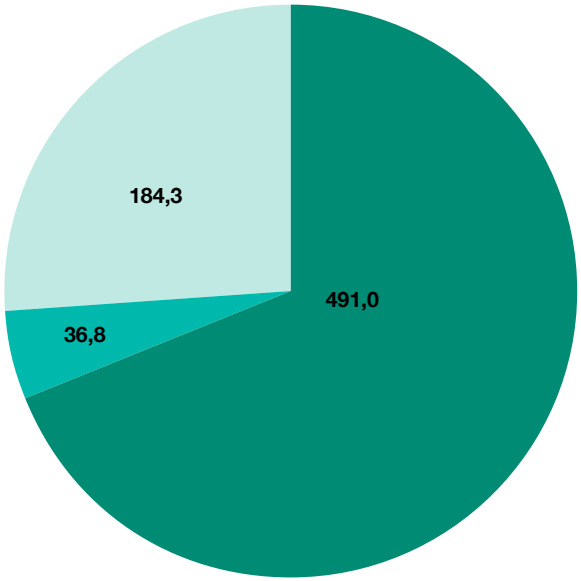

- Metsähake 68,9 %
- Kantomurske 5,2 %
- Teollisuuden sivutuotteet 25,9 %

Polttoaineiden käyttö, GWh
kaikki yhteensä 879,2 GWh

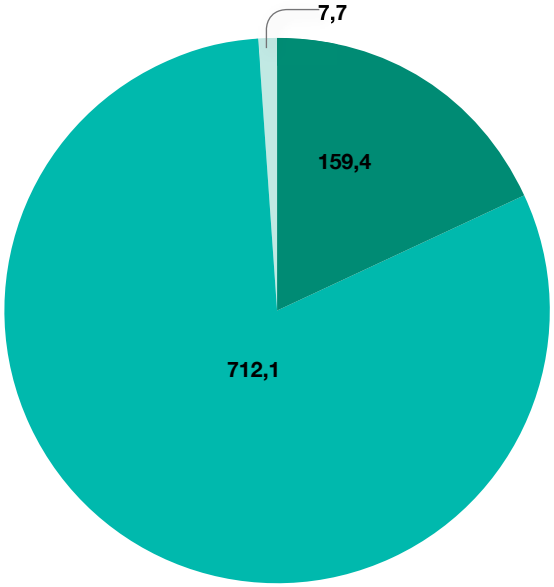

- Turve 18,1 %
- Puupolttoaineet 81,0 %
- Öljy 0,9 %
- Kivihiili 0,0 %

Erkki Karppanen
toimitusjohtaja

ESE-Tekniikka Oy

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön liikevaihto kuluneena vuonna oli budjetin mukainen 2,05 milj. euroa. Tuottavuus parani edellisvuodesta ja se selittyy osin uudella maaurakointisopimuksella.

Kalustoinvestoinneista voidaan mainita työturvallisuutta lisäävä liikennemerkkivaunu, joka hankittiin yhteishankintana kaukolämmön kanssa. Myös mittalaitteita on hankittu lisää ja mittalaitteiden käytöstä on teetetty opinnäytetyö sekä ohjeistusta.

Opinnäytetöitä on niin ikään hyödynnetty asiakaskohteissa, kuten Metsäsairilan sähköjen kartoittamisessa, sekä laadittaessa sähköistä asentajakansiota, joka käyttää alustanaan uutta intraa. VMK Valmennus Oy:n kanssa on aloitettu toimintaprosessien kehittämishanke, jonka tavoitteena on selkeyttää ja tehostaa yhtiön toimintoja sekä parantaa yhteistyötä konsernipalveluissa.

Huoltopalvelut

Kaupungin kanssa suunniteltu ja toteutettava katuvalojen valaisinvaihtoprojektin ensimmäinen osa on käynnistynyt, ja valaisimia on vaihdettu n. 2 000 kpl. Muita valaistuskohteita ovat olleet Ristiinan useat kohteet yhteistyössä JSE / ELTEL NETWORKSin kanssa, Mikaelin alueen pihavalaistuksen uudistaminen LED-valaisimiksi, Pihlajatien valaistussaneeraus yhteistyössä EMPOWERin kanssa, katuvalokeskusten uusinta yhteistyössä EMPOWERin kanssa, Suonsaarentien valaiseminen vastaanottokeskuksen kohdalla sekä Vesitorninkadun valaistussaneeraus.

Vuonna 2012 aloitettu katuvalokarttojen päivitys sähköiseen Keylight-järjestelmään on saatu päätökseen, ja huoltopistemäärä on tarkastettu sähköisen tietokanta-aineiston pohjalta. Aiempi katuvalokortistoihin pohjautuva kirjanpito osoitti huoltopistemääräksi vuoden 2015 alussa 11 590 kpl. Keylight-järjestelmän perusteella valopisteiden määrä oli 1.1.2016 yhteensä 12 587 kpl.

Asennuspalvelut

Kuluneen alkuvuoden aikana ESE-Tekniikan toiminta laajeni perinteisestä asennus- ja huoltotoiminnasta uusille erikoisosaamisen alueille. Erityisesti mainittakoon ensimmäiset aurinkosähköasennukset Riikolankadulle, Mikkelipuistoon ja Neitvuorelle. Uutta osaamista on hankittu ja päästy hyödyntämään myös asiakkaiden sähkölaitteiden huoltotoiminnassa tekemällä muuntajahuollot Insinöörinkadulla, käytönjohtaja-auditointi Esedulle Raviradantiellä ja jännitteellinen erotinhuolto Stora Enson fluting-tehtaalla Heinolassa. Merkittävä uusi aluevaltaus oli myös ABB:n alihankkijana tehty Pursialan GCB-katkaisijan uusinta P1-kattilan revision yhteydessä sekä MISAWAn sahan uuden kuivaamon sähköistysurakka.

Metsäsairilan kanssa on jatkettu yhteistyötä aluevalaistuksen rakentamisessa. Mediassa paljon esillä olleista alueellisista kohteista ESE-T on ollut mukana Jurassic Rock -sähköistyksessä 20 kV:n työmaasähköliittymällä, Pistohiekalla pidetyn Järvi-Suomen Partiolaiset ry:n kesäleirin sähköliittymän rakentamisessa ja Haukivuoren uuden torin sähköistyksessä. ESE-Tekniikka on ollut mukana rakentamassa infraa Mikkelin asuntomessualueella ja toiminut kohteessa ESE-Verkko Oy:n, Mikkelin kaupungin katuvalaistuksen sekä MPY Oyj:n pääurakoitsijana.

ESE-Tekniikan urakoimien kohteiden osuus ESE-Verkon työkohteista on vakiintunut n. 50 %:iin, ja lähes kaikki ESE-Verkon viankorjauskohteet on teetetty ESE-Tekniikalla. Keskeisiä työkohteita ovat olleet Rantakylässä Orijärvenrantatie–Kirjotie–Honkatien sekä Poikkitien 20 kV:n ja 0,4 kV:n runkokaapelointi ja talojohdot, Nuijamiestenkadun 0,4 kV:n runkokaapelointi, Sorsakuja–Kuikankujan 0,4 kV:n verkon saneeraus, sairaalan 20 kV:n liittymiskaapelien siirto, Lönnrotinkadun PJ-verkon saneeraus sekä asuntomessualueen 20 kV:n ja 0,4 kV:n runkokaapelointi ja talojohdot.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymimisen jälkeen

Viime vuonna tehtiin hankintapäätös uudesta kuorma-autosta, mutta hankinta siirtyy vuoteen 2016 toimituksen viivästymisen vuoksi.

Arvio tulevasta kehityksestä

Yhtiö pyrkii saamaan jalansijaa aurinkosähköhankkeissa ja laajentamaan siten liiketoimintaa. Lisäksi etsitään yhteistyökumppania sähköverkon KVR-urakoiden toteuttamiseen ja osallistutaan lähialueella toteutettavan hankkeen tarjouslaskentaan.

Talous

Päättyneellä tilikaudella ESE-Tekniikan liikevaihto oli 2,04 milj. euroa, mikä oli 8,8 % enemmän
kuin edellisvuonna (1,88 milj. euroa vuonna 2014). Voitto ennen satunnaisia eriä oli 66 540 euroa (67 987 euroa 2014). Yhtiö maksaa tilikaudelta konserniavustusta emoyhtiölle 33 270 euroa.

Liikevaihdon jakauma, k€
yhteensä 2049,4 k€

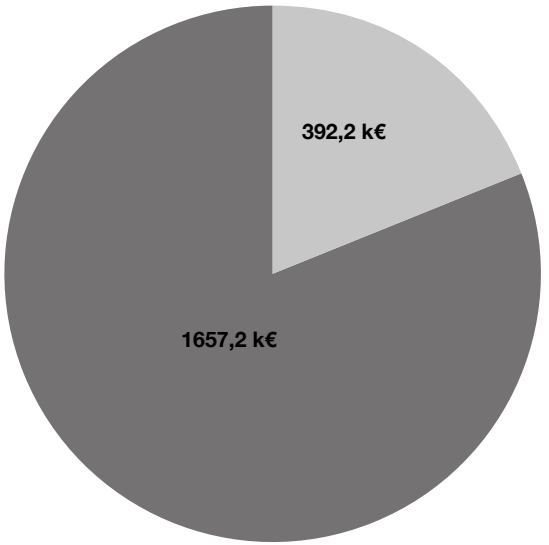

ESE-Verkko Oy

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Yhtiön toiminnasta

ESE-Verkko Oy vastaa sähkönjakelusta omalla sähköverkkolupa-alueellaan. Yhtiö rakentaa ja ylläpitää sähkönjakeluverkkoa, johon on liitetty 24 000 käyttöpaikkaa. Jakeluverkon pituus on 1 065 km, ja siihen kuuluu seitsemän 110 kV:n sähkö- ja kytkinasemaa ja kolme 20 kV:n kytkinasemaa.

Sähkön siirtomäärä oli 333 GWh (343 GWh vuonna 2014). Sähkönkulutus väheni, koska vuosi oli erittäin lämmin.

Verkonrakennus, perusparannus ja kunnossapito

Verkonrakennuksessa jatkettiin 20 kV:n verkon maakaapelointia ja vanhojen muuntamoiden uusintaa. Töiden tuloksena yli 700 asiakkaan sähkönjakelu siirtyi säävarmaan maakaapeliverkkoon.

Uusia puistomuuntamoita rakennettiin 10 kappaletta ja uutta sähköverkkoa 29 km. Vuoden aikana purettiin 11 vanhaa muuntamoa ja 15 km sähköverkkoa.

Risto Kosunen
toimitusjohtaja

Laajin työ oli tulevan asuntomessualueen sähköverkon rakentaminen. Muita isoja töitä olivat kaapeloinnit Lehmuskylässä ja Rantakylässä ja linjauusinta Karjalanharjulla.
Asuntoalueita oli verkonrakennuskohteina taas hyvin vähän, ja uusia liittymiä tuli vain 40.
Vuoden aikana oli paljon myrskypäiviä ja talvella metsissä lumikuormajaksoja, mutta näistä ei aiheutunut laajoja jakeluhäiriöitä. Vuoden ajalta laskettu keskimääräinen asiakaskohtainen vikakeskeytysaika oli 15 minuuttia.

Hinnoittelu

Vuoden 2015 alussa siirtohintoja alennettiin 5 %, koska yhtiön tulos valvontajaksolla 2012–2015 ylittää Energiaviraston laskentamallin mukaisen sallitun tuoton. Sallittu tuotto on pienentynyt merkittävästi matalan korkotason aikana.

Vuodesta 2016 alkaneella valvontajaksolla tuottoa määrittävä korko lasketaan 10 vuoden keskiarvona ja sallittu tuotto kasvaa. Siirtohinnoittelua arvioidaan vuodeksi 2017; vuoden 2016 aikana hintoja ei muuteta.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Yhtiössä on aloitettu sallitun tuoton laskenta yhdessä Gaia Oy:n kanssa aina vuoteen 2028 asti. Ennuste tulevasta tuottotasosta valmistuu kevään 2016 aikana.

Arvio tulevasta kehityksestä

ESE-Verkko Oy:n toiminta jatkuu ennallaan ja omaa verkkoaluetta kehittäen. Rakentamista ohjaa sähkömarkkinalain mukaisesti vuosiksi 2015–2019 laadittu sähköverkon kehittämissuunnitelma, jonka ensimmäinen väliarviointi on vuonna 2016.
Jakeluvarmuutta parannetaan rakentamalla säävarmaa kaapeliverkkoa. Keskijänniteverkon kaapelointiaste on nyt 55 %, ja asemakaava-alueiden kaapelointi on jo hyvin kattavaa.

Lähes kaikille asiakkaille on vaihdettu kaukoluettavat sähköenergiamittarit.

Riskit ja epävarmuustekijät

Merkittävin riski on se, että poikkeuksellisen voimakas myrsky aiheuttaa laajoja verkostotuhoja, pitkiä jakelukeskeytyksiä ja suuria korjaus- ja korvauskustannuksia. Riskiä pienennetään lisäämällä kaapelointia ja saamalla nopeasti mahdollisimman suuri osa asiakkaista kaapeliverkon alueelle. Muihin omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu vakuutuksilla.

Suurimmat toimintaan liittyvät epävarmuustekijät ovat viranomaisvalvonnan ja sähkömarkkinan muutokset sekä teollisuusasiakkaiden sähkönkäytön muutokset.
Sähkönsiirron taloudellista tulosta valvotaan ja toimialan yhtiöille lasketaan vuosittain suurin sallittu tuotto, jota arvioidaan kumulatiivisesti neljän vuoden valvontajaksolla. Yhtiöllä ei saa olla kahta peräkkäistä valvontajaksoa, jotka

näyttävät laskennallista ylituottoa.

Ympäristö

ESE-Verkko Oy on mukana ESE-konsernin sertifioidussa toimintajärjestelmässä, johon kuuluu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä. Konserni julkaisee vuosittain ympäristöraportin, jossa kuvataan kaikkien toimintojen ympäristöasiat.

Ympäristönsuojelu on osana kaikkea verkon rakentamis- ja kunnossapitotyötä, ja verkon kehitystä ohjaa osaltaan tunnistettujen ympäristöriskien rajoittaminen.

Hallinto

ESE-Verkko Oy:n yhtiökokous valitsi 2.6.2015 hallitukseen yMBA Markku Kakriaisen (puheenjohtaja), sähköasentaja Paavo Barckin, emeritusmaaherra Mauri Miettisen ja toimitusjohtaja Erkki Karppasen.

Tilintarkastajana on toiminut PwC Julkistarkastus Oy, JHTT-yhteisö / Elina Hämäläinen KHT, JHTT.

ESE-Verkko Oy:n toimitusjohtajana toimi Risto Kosunen.

Talous

ESE-Verkon vuoden 2015 liikevaihto oli 8,0 milj. euroa (8,53 milj. euroa vuonna 2014).

Yhtiö investoi 1,97 milj. euroa, ja investoinnit rahoitettiin tulorahoituksella, lainalla konsernikassasta ja uudella pankkilainalla. Liittymismaksuja kertyi 115 690 euroa (135 740 euroa vuonna 2014).
Yhtiön omavaraisuusaste oli 48,8 % (50,9 % vuonna 2014).

Sähkönsiirto jakelualueella, GWh

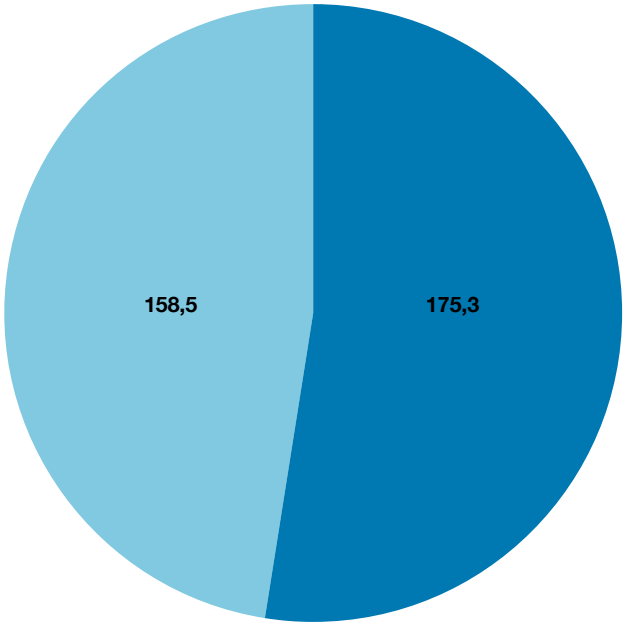

Sähkönsiirto Pursialan voimalaitokselta

Sähkönsiirto kantaverkosta

Siirretty sähkömäärä jakelualueella, GWh
kokonaissiirto 332,5 GWh

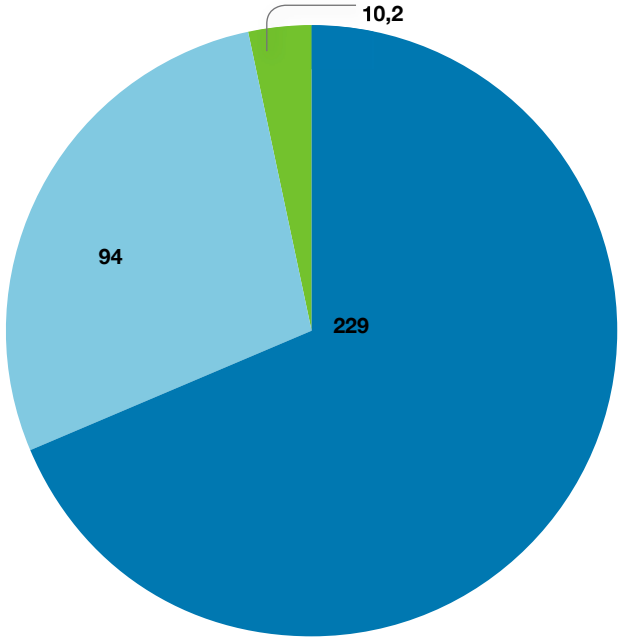

0,4 kV asiakkaille 69 %

20 kV ja 110 kV asiakkaille 28 %

Häviöt 3 %

OOO RUSSKIJ LES

OOO Russkij Les on Etelä-Savon Energia Oy:n kokonaan omistama metsänvuokra- ja hakkuuyhtiö, jonka yhtiömuoto on rajavastuuyhtiö. Yhtiön metsänvuokra-alueet ja toimisto sijaitsevat Leningradin alueella Tihvinän kaupungissa. Tihvinä on Pietarin metropolikaupungista noin 200 km itään. Yhtiö työllistää suoraan 3 henkilöä kokoaikaisesti ja urakoitsijoiden kautta sesonkikohtaisesti noin 20 henkeä lisää.

Metsänvuokra-alueen pinta-ala on noin 75 000 hehtaaria ja vuotuinen hakkuuoikeus 78 700 kuutiometriä. Hakkuuoikeudesta 62 500 m3 on avohakkuuta ja 16 200 m3 harvennushakkuuta. Metsänvuokrasopimukseen sisältyy metsänhoito- ja palontorjuntavelvoitteita.

Vuoden 2015 hakkuumäärä oli yhteensä noin 53 700 m3. Hakkuu suoritettiin kokonaan urakoitsijoiden kalustolla, ja he myös ostivat hakkaamansa puun.

Puunkorjuu ja -kuljetus hoidetaan urakoitsijoiden kalustolla. Russkij Lesin metsistä korjattu ainespuu päätyy paikallisille sahoille ja kuitupuun ostajille. Hakkuissa kertyy runsaasti ainespuuksi kelpaamatonta puuta, joka on poistettava hakkuualueilta metsäpalovaaran vuoksi. Ainespuuksi kelpaamattomat pölkyt jalostetaan metsäenergiahakkeeksi.

Yhtiön vuoden 2015 taloudellinen tulos jäi kevyesti tappiolliseksi ja hieman budjetoitua heikommaksi. Yhtiön toimintaan ei suoraan vaikuta ruplan kurssin heikkeneminen, mutta välillisesti sillä on vaikutusta Venäjän metsäalan toimintaympäristöön. Puunkorjuussa huonot talvikaudet vaikeuttavat puun kuljettamista metsästä jalostukseen.

OOO Russkij Lesillä on FSC-metsäsertifikaatti. Sertifikaatin auditoijana toimii Venäjällä OOO NEPCon. FSC:n metsäsertifikaatin periaatteet määrittelevät ympäristön kannalta hyvän, sosiaalisesti hyödyllisen ja taloudellisesti kannattavan metsänhoidon keskeiset elementit ja vaatimukset. Sertifikaatti auditoitiin vuonna 2015 ilman ongelmia.

OOO ESE

OOO ESE on Etelä-Savon Energia Oy:n kokonaan omistama haketus- ja logistiikkayhtiö, jonka yhtiömuoto on rajavastuuyhtiö. Yhtiö järjestää metsäenergiapuun terminaalihaketustoiminnot ja junanvaunulogistiikan metsähakkeen vientiin Suomen puolelle. Lisäksi yhtiö kehittää toimintaa yhdessä emoyhtiön ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Tihvinän terminaalin energiapuuvarasto oli vuoden lopussa 3 869 kiintokuutiometriä. Energiahaketta tuotiin Suomeen vuonna 2015 yhteensä 61 340 irtokuutiometriä. Omia junanvaunuja oli käytössä seitsemän kappaletta. Vuokravaunujen määrä tiputettiin keväällä kahdestatoista kahdeksaan tuontimäärien sopeuttamiseksi konsernin tuotannon kysyntätilanteeseen. Suomen puolella on käytössä omat terminaalit Imatran Kurkvuoressa ja Mikkelin Metsä-Sairilassa. Hakkeen kuljetus rajan läheisyydestä Mikkeliin tapahtuu meno-paluukuljetuksin kuorma-autoilla. Keskitalven puskurina on aumattu varasto, joka palvelee hyvin voimalaitoksen huippukäytön tarvetta.

Polttoaineen hankintaverkoston kehittämiseksi tehtiin ratkaisuja eri toimijoiden kanssa. OOO ESE on toiminut vuoden 2014 alusta lukien kumppaniverkostossa, jossa hakkeen raaka-ainetta saadaan monesta eri lähteestä yhteensä riittävä volyymi. Yhtiön vuoden 2015 taloudellinen tulos jäi tappiolliseksi. Tämä johtui emoyhtiön euromääräisen lainan kurssivaikutuksesta, jonka aiheutti edelleen jatkunut ruplan kurssin heikkeneminen. Samasta syystä yhtiön operatiivinen toiminta oli sen sijaan kannattavaa ja ylitti budjetin.

OOO ESEllä on FSC-alkuperäketjusertifikaatti. Sertifikaatin auditoijana läpi ketjun toimii DNV Suomi. FSC alkuperäketjun sertifikaatti tarkoittaa puun alkuperän todentamista ja seuraamista metsästä tuotantolaitokselle. Sertifikaatti auditoitiin vuonna 2015 ilman ongelmia.

Tuloslaskelma

	konserni 2015	konserni 2014	emoyhtiö 2015	emoyhtiö 2014
Liikevaihto	49 212 226,19	52 146 513,93	39 868 003,13	42 414 204,55
Valmistus omaan käyttöön	1 329 862,89	1 290 974,61	306 022,28	222 288,63
Liiketoiminnan muut tuotot	1 972 944,07	1 742 642,03	2 876 582,76	2 551 912,11
Kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	24 576 638,65	28 296 504,47	22 366 986,67	26 192 112,73
Varastojen lisäys	2 233 991,52	-835 129,98	2 245 216,79	-848 559,22
Ulkopuoliset palvelut	2 819 161,85	2 627 453,67	2 561 133,80	2 329 217,85
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	5 614 694,50	5 583 286,16	4 165 954,18	4 204 860,14
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	1 085 073,43	1 039 055,69	808 695,19	784 450,09
Muut henkilösivukulut	244 580,67	230 948,48	175 449,94	172 419,06
Suunnitelman mukaiset poistot	7 856 248,44	7 514 782,98	6 021 119,72	5 783 747,48
Konserniliikearvon poisto ja konsernireservin vähennys	26 634,92	26 869,10	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	3 984 888,66	4 174 846,05	3 283 200,35	3 369 407,59
	48 441 912,64	48 658 616,62	41 627 756,64	41 987 655,72
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta	-45 000,00	-45 000,00		
Liikevoitto	4 028 120,51	6 476 513,95	1 422 851,53	3 200 749,57

Rahoitustuotot ja -kulut:				
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista			40 425,00	
Muut rahoitustuotot	405 038,57	247 683,89	439 397,21	276 046,74
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		19 254,06		19 254,06
Muut rahoituskulut	2 863 535,85	3 065 475,10	2 519 915,37	2 529 868,52
	-2 458 497,28	-2 837 045,27	-2 040 093,16	-2 273 075,84
Voitto ennen satunnaisia eriä	1 569 623,23	3 639 468,68	-617 241,63	927 673,73
Satunnaiset tuotot			2 533 270,00	2 033 800,00
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	1 569 623,23	3 639 468,68	1 916 028,37	2 961 473,73
Poistoeron muutos			1 670 009,15	635 000,00
Välittömät verot	-748 751,12	-763 609,74	-719 916,15	-734 339,54
Laskennallisen verovelan osuus	388 693,00	-35 379,77	0,00	0,00
Vähemmistöosuudet	2 241,79	14 750,79	0,00	0,00
Tilikauden voitto	1 211 806,90	2 855 229,96	2 866 121,37	2 862 134,19

Tase-vastaavaa

	konserni 2015	konserni 2014	emoyhtiö 2015	emoyhtiö 2014
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	573 971,77	572 687,79	329 535,33	290 781,15
Konserniliikearvo	152 643,30	190 805,00		
Aineelliset hyödykkeet				
Maa-alueet	1 053 912,65	1 058 996,65	877 568,07	882 652,07
Rakennukset ja rakennelmat	24 497 750,52	25 613 939,65	23 529 506,28	24 576 631,34
Koneet ja kalusto	61 035 569,50	63 135 328,55	36 087 692,10	38 019 393,73
Muut aineelliset hyödykkeet	2 943 325,43	3 201 726,46	2 932 631,02	3 190 565,39
Keskeneräiset työt	3 729 697,39	286 428,81	3 156 268,07	269 098,86
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	93 260 255,49	93 296 420,12	66 583 665,54	66 938 341,39
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä			3 369 666,99	3 364 586,99
Osuudet omistusyhteysyrityksissä	78 765,37	78 765,37	123 765,37	123 765,37
Muut osakkeet ja osuudet	2 949 588,98	3 016 483,26	2 949 588,98	3 016 483,26
Pääomalainas./pitkäaik.sij.	23 287 301,65	23 655 501,65	23 763 241,65	24 131 441,65
Sijoitukset yhteensä	26 315 656,00	26 750 750,28	30 206 262,99	30 636 277,27
Pysyvät vastaavat yhteensä	120 302 526,56	120 810 663,19	97 119 463,86	97 865 399,81

VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	4 376 505,80	6 644 141,31	4 331 462,69	6 576 679,48
Saamiset				
Pitkäaikaiset				
Saamiset konserniyrityksiltä			567 368,26	
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä	61 150,20	67 579,40	61 150,20	67 579,40
Muut saamiset	266 733,37	45 562,73	16 102,10	17 172,40
Lyhytaikaiset	327 883,57	113 142,13	644 620,56	84 751,80
Myyntisaamiset	9 773 657,26	10 709 829,22	9 236 801,51	10 349 205,39
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00	3 682 540,74	4 879 047,24
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä	5 429,20	4 429,18	5 429,20	4 429,18
Muut saamiset	819 354,64	942 212,36	744 361,64	792 502,80
Siirtosaamiset	2 961 552,98	588 517,45	2 943 552,42	581 401,92
Rahat ja pankkisaamiset	2 129 223,62	2 028 319,90	1 244 178,67	1 439 906,38
	15 689 217,70	14 273 308,11	17 856 864,18	18 046 492,91
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	20 393 607,07	21 030 591,55	22 832 947,43	24 707 924,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	140 696 133,63	141 841 254,74	119 952 411,29	122 573 324,00

Tase-vastattavaa

	konserni 2015	konserni 2014	emoyhtiö 2015	emoyhtiö 2014
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma	5 045 637,79	5 045 637,79	5 045 637,79	5 045 637,79
Vararahasto	8 580 560,25	8 580 560,25	8 577 584,25	8 577 584,25
Svop-sijoitus	821 881,00	821 881,00	821 881,00	821 881,00
Edellisten tilikausien voitto	11 834 817,43	11 839 587,47	137 749,68	135 615,49
Muuntoerot	1 112 721,72	991 561,72		
Tilikauden voitto	1 211 806,90	2 855 229,96	2 866 121,37	2 862 134,19
Oma pääoma yhteensä	28 607 425,09	30 134 458,19	17 448 974,09	17 442 852,72
VÄHEMMISTÖOSUUDET	62 712,23	73 980,62		
KONSERNIRESERVI	67 517,95	79 044,05		
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			4 190 181,62	5 860 190,77
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Liittymismaksut	11 533 837,12	11 275 655,02	8 802 682,46	8 660 190,36
Lainat rahoituslaitoksilta	67 556 219,10	66 674 764,14	62 646 633,10	63 224 819,14
Muut velat	14 295 973,75	14 295 973,75	14 295 973,75	14 295 973,75
Laskennallinen verovelka	3 176 387,33	3 565 080,30		
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	96 562 417,30	95 811 473,21	85 745 289,31	86 180 983,25

Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	6 774 334,46	5 985 913,30	6 233 975,46	5 645 554,30
Ostovelat	5 191 960,25	3 521 864,45	4 453 642,99	2 998 912,17
Velat saman konsernin yrityksille	0,00	0,00	357 890,59	57 695,33
Muut velat	2 085 112,23	5 014 899,32	578 131,50	3 521 810,92
Siirtovelat	1 344 654,12	1 219 621,60	944 325,73	865 324,54
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	15 396 061,06	15 742 298,67	12 567 966,27	13 089 297,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	140 696 133,63	141 841 254,74	119 952 411,29	122 573 324,00

Rahoituslaskelma

	KONSERNI 1.1. - 31.12.2015	KONSERNI 1.1.-31.12.2014	EMOYHTIÖ 1.1. - 31.12.2015	EMOYHTIÖ 1.1.-31.12.2014
Liiketoiminnan rahavirta				
Liikevoitto	4 028 120,51	6 476 513,95	1 422 851,53	3 200 749,57
Oikaisut liikevoittoon	7 933 112,22	7 514 782,98	6 021 119,72	5 783 747,48
Käyttöpääoman muutos	-831 378,90	-817 608,95	1 198 031,97	-2 440 788,81
Maksetut korot ja maksut	-2 863 535,85	-2 855 981,71	-2 519 915,37	-2 549 122,58
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	8 266 317,98	10 317 706,27	6 122 087,85	3 994 585,66
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta	0,00	0,00	2 533 270,00	2 033 800,00
Saadut korot	445 463,57	247 683,89	479 822,21	276 046,74
Maksetut verot	-748 751,12	-763 609,74	-788 582,46	-765 946,99
Liiketoiminnan rahavirta (A)	**7 963 030,43**	**9 801 780,42**	**8 346 597,60**	**5 538 485,41**
Investointien rahavirta				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-7 806 327,19	-6 060 009,18	-5 705 198,05	-2 908 995,67
Investoinnit muihin sijoituksiin	435 094,28	-18 246 044,36	430 014,28	-18 341 044,36
Liittymismaksut	258 182,10	279 658,30	142 492,10	143 918,30
Investointien rahavirta (B)	**-7 113 050,81**	**-24 026 395,24**	**-5 132 691,67**	**-21 106 121,73**
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset saamiset, lisäys(-), vähennys(+)	-214 741,44	59 920,06	-559 868,76	-84 751,80
Pitkäaikaisten lainojen nostot	8 400 000,00	23 557 000,00	5 700 000,00	23 557 000,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-6 074 334,46	-6 330 384,48	-5 689 764,88	-5 121 454,30
Maksetut osingot	-2 860 000,00	-2 860 000,00	-2 860 000,00	-2 860 000,00
Rahoituksen rahavirta (C)	**-749 075,90**	**14 426 535,58**	**-3 409 633,64**	**15 490 793,90**

Rahavarojen muutos (A+B+C)	**100 903,72**	**201 920,76**	**-195 727,71**	**-76 842,42**
Rahavarat 1.1.	2 028 319,90	1 826 399,14	1 439 906,38	1 516 748,80
Rahavarat 31.12.	**2 129 223,62**	**2 028 319,90**	**1 244 178,67**	**1 439 906,38**
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys(-), vähennys(+)	-1 233 779,32	1 161 966,34	-1 693 176,53	-129 550,49
Vaihto-omaisuuden lisäys(-), vähennys(+)	2 267 635,51	-799 965,35	2 245 216,79	-848 559,22
Lyhytaikaisten velkojen lisäys(+), vähennys(-)	-1 865 235,09	-1 179 609,94	645 991,71	-1 462 679,10
	-831 378,90	-817 608,95	1 198 031,97	-2 440 788,81

LIITETIEDOT TILINPÄÄTÖKSEEN 31.12.2015

1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.1 Arvostusperiaatteet

1.1.1 Pysyvien vastaavien arvostaminen

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet:

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.
Poistomenetelmä on tasapoisto. Poistoajat, jotka perustuvat arvioituihin taloudellisiin käyttöaikoihin ovat seuraavat:

Omaisuusryhmä	Poistoaika (vuosia)
Aineettomat hyödykkeet	3 - 5
Rakennukset ja rakennelmat	15 – 40
Tuotannolliset koneet ja laitteet	5 – 30
Muut koneet, laitteet ja kalusto	3 – 10

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintamenot, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on alle kolme vuotta, sekä pienhankinnat on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi.

1.1.2 Vaihto-omaisuuden arvostaminen

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alhaisempaan hankinta-arvoon.

Myyntisaamiset ovat kirjanpidossa alkuperäisen laskutuksen määräisinä. Luottotappioksi myyntisaamiset kirjataan kerran vuodessa. Saamiset kirjataan luottotappioiksi perintätoimistosta tulevan suosituksen perusteella tai kun yhtiö saa tiedot velallisen vakavista taloudellisista ongelmista. Luottotappiot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan.

1.1.3 Rahoitusvälineiden arvostaminen

Rahoitusvälineet on arvostettu hankintamenoon.

Koronvaihtosopimuksilla on vaihdettu yhtiön rahalaitoslainojen vaihtuva korko kiinteäksi koroksi ja korkokatoilla on suojattu laina korkojen nousulta. Velat on arvostettu nimellisarvoon. Koronvaihtosopimuksia ei ole kirjattu taseeseen, mutta niistä aiheutuneet korkokulut ovat tuloslaskelman korkokuluissa.

1.1.4 Johdannaissopimusten arvostaminen

Suojaamistarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten arvonmuutoksia ei ole käsitelty tulosvaikutteisesti, vaan niistä realisoituvat voitot/ tappiot kirjataan tulokseen samalle jaksolle niillä suojattujen fyysisten sopimusten kanssa. Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjä sopimuksia ei ole.

1.1.5 Liittymismaksujen kirjaaminen

Kaukolämpöverkon liittymismaksut kirjataan taseeseen muihin pitkäaikaisiin velkoihin. Nämä liittymismaksut ovat palautus- ja siirtokelpoisia.

1.1.6 Eläkkeiden kirjaaminen

Yhtiön henkilökunnan eläketurva on hoidettu Kuntien eläkevakuutuksen toimesta. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

1.1.7 Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden tuloksen perusteella lasketut tilikauden verot sekä aiemmilta tilikausilta maksuunpannut tai palautetut verot.

1.1.8 Eriytetty tilinpäätös

Sähkömarkkinalain vaatimusten mukaan sähköyhtiön on eriytettävä kirjanpidollisesti sähkön myynti ja tuotanto (muut sähköliiketoiminnot). Etelä-Savon Energia Oy:llä kirjanpidollisen eriyttämisen pohjana toimii yhtiön liiketoimintajako. Tase-erät on kohdistettu toiminnoille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1.2.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Vuodelta 2015 on laadittu konsernitilinpäätös, joka sisältää emoyhtiö Etelä-Savon Energia Oy:n ja 100 % tytäryhtiöiden ESE-Tekniikka Oy:n, ESE-Verkko Oy:n, Huippuenergia Oy:n, OOO ESE:n ja OOO Russkij Les:n tilinpäätöstiedot. Konsernitilinpäätökseen ovat yhdistelty myös tytäryhtiöt Haukivuoren Lämpö Oy
(ESE:n omistus 93,63 %) ja BioHauki Oy (ESE:n omistus 54,34 %). Osakkuusyhtiöistä on yhdistelty konsernitilinpäätökseen Koskienergia Oy, josta ESE omistaa 45 %. Muita osakkuusyhtiöitä ei ole yhdistelty, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan on vähäinen.

1.2.2 Sisäinen osakkeenomistus

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiön OOO Russkij Les:n hankintamenon ja hankittua osuutta vastaavan oman pääoman ero on kirjattu konserniaktiivaksi. Se poistetaan 10 vuodessa, viimeinen osuus v. 2019. Tytäryhtiö Haukivuoren Lämpö Oy:n hankinnasta muodostunut hankinta-menon ja hankittua osuutta vastaavan oman pääoman ero on kirjattu konsernipassiivaksi, joka tuloutetaan niin ikään 10 vuodessa, viimeinen osuus vuonna 2021.

1.2.3 Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat samoin kuin sisäinen voitonjako on eliminoitu.

1.2.4 Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tilikauden tuloksesta sekä esitetty omana eränään.

1.2.5 Osakkuusyritykset

Osakkuusyritys Koskienergia Oy tytäryhtiöineen on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

1.2.6 Muuntoerot

Tytäryhtiöiden OOO ESE:n ja OOO Russkij Les:n tuloslaskelma ja tase on muutettu konsernitilinpäätök-sen laatimista varten Suomen rahan määräisiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Ruplan arvon voimakas heikkeneminen euroon nähden aiheuttaa sen, että oikean ja riittävän kuvan esittämisen kannalta pidetään
tilikauden lopun kurssin käyttämistä tuloslaskelmaerien muuttamisessa euroiksi hyvän kirjanpitotavan mukaisena. Ulkomaisten tytäryhtiöiden omien pääomien muuntamisessa syntyvät muuntoerot on esitetty konsernin omassa pääomassa.

1.2.7 Laskennalliset verot

Kertynyt poistoero on merkitty taseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennallisen verovelkaan ja niiden muutos konserni-tuloslaskelmassa laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen. Laskennal-linen verovelka on laskettu käyttäen vahvistettua verokantaa. Vuodesta 2014 alkaen ulkomaisten tytäryhtiöiden laskennallisia verosaamisia ei ole enää merkitty taseeseen. Taseessa olleet aikaisempien vuosien laskennalliset verosaamiset on oikaistu edellisten tilikausien tulokseen.

2. TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

2.1 Liikevaihdon jakauma toimialoittain

	emoyhtiö 2015	emoyhtiö 2014
Sähkönmyyntiliiketoiminta	13 575 870,28	15 685 877,82
Lämpöliiketoiminta	25 641 375,78	26 102 820,80
Muu liiketoiminta	650 757,08	625 505,93
	39 868 003,14	42 414 204,55

2.2 Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot koostuvat pääosin konsernipalveluista 0,9 milj. euroa ja sähköntuotannontuesta 1,78 milj. euroa.

2.3 Henkilöstön lukumäärä ja henkilöstökulut

Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin

	2015 konserni	2014 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
Toimihenkilöitä	68	65	53	51
Työntekijöitä	36	36	20	23
Yhteensä	104	101	73	74

Henkilöstökulut	2015 konserni	2014 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
Palkat ja palkkiot	5 614 694,50	5 583 286,16	4 165 954,18	4 204 860,14
Eläkekulut	1 085 073,43	1 039 055,69	808 695,19	784 450,09
Henkilösivukulut	244 580,67	230 948,48	175 449,94	172 419,06
Yhteensä	6 944 348,60	6 853 290,33	5 150 099,31	5 161 729,29

Johdon palkat ja palkkiot	2015 konserni	2014 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
Toimitusjohtajat	311 228,29	286 848,17	-	-
Hallituksen jäsenet	68 616,73	60 708,46	46 111,38	40 163,96

Yhtiön toimitusjohtajalta, hallituksen jäseniltä ja lähipiiriltä ei ole lainasaamisia eikä yhtiö ole antanut sitoumuksia heidän puolestaan.

2.4 Poistot ja arvonalentumiset

Konserniliikearvon poisto ja konsernireservin vähennys on sisällytetty konsernituloslaskelmassa kohtaan poistot ja arvonalentumiset. Konserniliikearvo poistetaan ja konsernireservi tuloutetaan 10 vuodessa. Konserniliikearvo on muodostunut tytäryhtiö OOO Russkij Les:n ostamisesta. Tytäryhtiöllä on ostettaessa ollut hakkuuoikeuksia Venäjällä 49 vuodeksi, joten yhtiöllä on tulontuottokykyä tulevaisuudessa.

Konsernireservi on syntynyt tytäryhtiö Haukivuoren Lämpö Oy:n ostamisesta.

	2015 konsermi	2014 konserni
Konserniliikearvon poisto	38 161,00	38 161,00
Konsernireservin vähennys	-11 526,08	-11 291,90

2.5 Liiketoiminnan muut kulut

	2015 konsermi	2014 konserni
Atk-kulut	540 589,57	435 808,95
Vakuutuskulut	370 316,95	390 415,35
Puhtaanapito ja LVI	458 243,75	393 741,36
Kiinteistövero	152 017,68	157 659,91

2.6 Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastuspalkkiot	2015 konserni	2014 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
BDO Oy	6 504,00	7 720,50	6 504,00	7 270,50
PricewaterhouseCoopers Oy				
Tilintarkastuspalkkiot	13 956,00	15 376,25	13 956,00	15 376,25
Muut palvelut	417,36	458,45	417,36	458,45
PwC Julkistarkastus Oy				
Tilintarkastuspalkkiot	15 687,50	19 454,39	9 950,00	16 468,35

2.7 Rahoitustuotot ja kulut

	2015 konserni	2014 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
Arvonalentumiset pysyvien vast. sijoituksista	0,00	19 254,06	0,00	19 254,06
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yhteisöltä	0,00	0,00	86 074,34	40 008,86
Muilta	405 038,57	247 683,89	393 747,87	236 037,80
Rahoitustuotot yhteensä	405 038,57	247 683,89	479 822,21	276 046,66
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yhteisölle	1 474 936,47	1 488 917,64	1 452 782,62	1 464 917,64
Muille	1 388 599,38	1 576 557,46	1 067 132,75	1 064 950,80
Rahoituskulut yhteensä	2 863 535,85	3 065 475,10	2 519 915,37	2 529 868,44
Rahoitustuotot ja kulut yht	- 2 458 497,28	- 2 837 045,27	- 2 040 093,16	-2 273 075,84

2.8 Satunnaiset erät

Satunnaisiin tuottoihin on kirjattu saadut konserniavustukset 2 533 270,00 euroa.

2.9 Tilinpäätössiirrot

	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	-4 190 181,62	-5 860 190,77

2.10 Tuloverot

	2015 konserni	2014 konserni	2015 emoyhtiö	2014 emoyhtiö
Tuloverot satunnaisista eristä			506 654,00	406 760,00
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	748 751,12	763 609,74	213 262,15	327 579,54
Laskennallisen verovelan muutos	-388,693,00	35 379,77		
Yhteensä	360 058,12	798 989,51	719 916,15	734 339,54

3.1 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Konserni 2015	Emo 2015	Konserni 2014	Emo 2014
Aineettomat oikeudet				
Omaisuus tilikauden alussa	572 687,79	290 781,15	343 143,17	70 781,33
Hankintamenon lisäykset tilikaudella	143 068,57	137 356,57	340 279,82	287 243,06
Siirto tase-erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmapoistot	-141 784,59	-98 602,39	-110 735,20	-67 243,24
Hankintajäännös tilikauden lopussa suunnitelmapoistoin	573 971,77	329 535,33	572 687,79	290 781,15
Keskeneräiset työt 1.1.	37 742,00	37 742,00	0,00	0,00
Siirto käyttöomaisuuteen	-137 356,57	-137 356,57	0,00	0,00
Lisäys tilikaudella	109 458,17	109 458,17	37 742,00	37 742,00
Keskeneräiset työt 31.12.	9 843,60	9 843,60	37 742,00	37 742,00
Poistoero 1.1.	0,00	-397,75	0,00	-508,75
Poistoeron lisäys/vähennys tilikaudella	0,00	111,00	0,00	111,00
Poistoero 31.12.	0,00	-286,75	0,00	-397,75
Kokonaispoistot tilikaudella	0,00	-98 713,39	0,00	-67 243,24
Hankintamenojäännös kokonaispoistojen jälkeen	0,00	329 248,58	0,00	290 383,40
Konserniliikearvo tilikauden alussa	190 805,00	0,00	228 965,99	0,00
Tilikauden suunnitelmapoistot	-38 161,70	0,00	-38 160,91	0,00
Hankintajäännös tilikauden lopussa suunnitelmapoistoin	152 643,30	0,00	190 805,08	0,00

	Konserni 2015	Emo 2015	Konserni 2014	Emo 2014
Maa-alueet				
Maa-alueet tilikauden alussa	1 058 996,65	882 652,07	1 058 996,65	882 652,07
Vähennykset tilikaudella	-5 084,00	-5 084,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
	1 053 912,65	877 568,07	1 058 996,65	882 652,07
Rakennukset ja rakennelmat				
Omaisuus tilikauden alussa	25 613 939,65	24 576 631,34	26 547 668,91	25 457 905,44
Hankintamenon lisäykset tilikaudella	503 290,24	543 902,60	698 372,81	678 707,05
Siirto tase-erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintamenon vähennys tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmapoistot	-1 619 479,37	-1 591 027,66	-1 632 102,06	-1 559 981,15
Hankintamenojäännös tilikauden lopussa suunnitelmapoistoin	24 497 750,52	23 529 506,28	25 613 939,66	24 576 631,34
Poistoero 1.1.	0,00	-960 977,67	0,00	-357 877,19
Poistoeron lisäys/vähennys tilikaudella	0,00	232 201,87	0,00	-603 100,48
Poistoero 31.12.	0,00	-728 775,80	0,00	-960 977,67
Kokonaispoistot tilikaudella	0,00	-1 358 825,79	0,00	-2 163 081,63
Hankintamenojäännös kokonaispoistojen jälkeen	0,00	23 761 708,15	25 613 939,66	23 973 530,86

	Konserni 2015	Emo 2015	Konserni 2014	Emo 2014
Keskeneräiset työt 1.1.	410,00	410,00	0,00	0,00
Siirto käyttöomaisuuteen	-1 130 210,19	-410,00	0,00	0,00
Lisäys tilikaudella	1 923 822,48	220 713,73	410,00	410,00
Keskeneräiset työt 31.12.	794 022,29	220 713,73	410,00	410,00
Koneet ja kalusto				
Omaisuus tilikauden alussa	63 135 328,55	38 019 393,73	63 345 547,83	40 461 712,45
Hankintamenon lisäykset tilikaudella	3 736 824,40	2 170 582,53	5 431 061,06	1 472 601,71
Hankintamenon vähennykset tilikaudella	0,00	-28 728,86	-112 578,25	-1 174,30
Siirto tase-erien kesken	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmapoistot	-5 836 583,45	-4 073 555,30	-5 528 702,09	-3 913 746,13
Hankintamenojäännös tilikauden lopussa suunnitelmapoistoin	61 035 569,50	36 087 692,10	63 135 328,55	38 019 393,73

	Konserni 2015	Emo 2015	Konserni 2014	Emo 2014
Poistoero 1.1.	0,00	-5 256 692,54	0,00	6 136 804,83
Poistoeron siirto rakennukset/rakennelmat	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoeron lisäys/vähennys tilikaudella	0,00	1 795 573,52	0,00	880 112,29
Poistoero 31.12.	0,00	-3 461 119,02	0,00	-5 256 692,54
Kokonaispoistot tilikaudella	0,00	-2 277 981,78	0,00	-3 033 633,84
Hankintamenojäännös kokonaispoistojen jälkeen	0,00	32 626 573,08	0,00	32 762 701,19
Keskeneräiset työt 1.1.	248 276,81	230 946,86	676 066,87	74 418,35
Siirto käyttöomaisuuteen	-248 276,81	-230 946,86	-4 047 652,95	-74 418,35
Lisäys tilikaudella	2 909 054,69	2 908 933,93	3 620 306,40	230 946,86
Keskeneräiset työt 31.12.	2 909 054,69	2 908 933,93	248 276,81	230 946,86
Muut aineelliset hyödykkeet				
Omaisuus tilikauden alussa	3 201 726,46	3 190 565,39	3 203 615,65	3 045 062,49
Siirrto tase-erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintamenon lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	388 279,86	388 279,86
Hankintamenon vähenn. tilikaudella	0,00	0,00	-146 925,43	0,00
Tilikauden suunnitelmapoistot	-258 401,03	-257 934,37	-243 243,62	-242 776,96
Hankintamenojäännös tilikauden lopussa suunnitelmapoistoin	2 943 325,43	2 932 631,02	3 201 726,46	3 190 565,39
Keskeneräiset työt 1.1.	0,00	0,00	111 342,22	111 342,22
Siirto käyttöomaisuuteen	0,00	0,00	-111 342,22	-111 342,22
Lisäys tilikaudella	16 776,81	16 776,81	0,00	0,00
Keskeneräiset työt 31.12.	16 776,81	16 776,81	0,00	0,00

3.2 Aktivoidut korkomenot

Vuonna 2005 valmistuneen Pursialan voimalaitoksen toisen yksikön hankintamenoon on aktivoitu rakennusaikaisia korkoja, joiden poistamaton osa tase-erässä Rakennukset ja rakennelmat muodostuu seuraavasti:

	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Aktivoitu tilikaudella	-	-	-	-
Aktivoituja korkomenoja poistamatta	783 397,33	823 193,49	783 397,33	823 193,49

3.3 Osake-erittelyt

Nimi	Lukumäärä kpl	Omistusosuus	Kirjanpitoarvo €	Oma pääoma €	Tilikauden tulos €
Tytäryritykset:					
Huippuenergia Oy, Mikkeli	15	100 %	2 522,82	1 954,37	-30,00
ESE-Tekniikka Oy, Mikkeli	100	100 %	100 000,00	550 033,17	27 053,58
ESE-Verkko Oy, Mikkeli	2040	100 %	1 029 075,46	1 252 370,94	25 875,08
OOO ESE		100 %	25 204,71	-460 674,64	-79 872,09
Svop-sijoitus OOOESE			250 000,00		
OOO Russkij Les		100 %	610 160,00	-333 326,24	-39 585,26
Svop-sijoitus OOORusskij Les			750 000,00		
Haukivuoren Lämpö Oy		93,63 %	552 704,00	805 279,02	93 963,98
BioHauki Oy		54,34 %	50 000,00	29 518,93	-17 129,61
yhteensä			3 369 666,99		
Omistusyhteysyritykset:					
KS Energiavälitys Oy, J-kylä	21	20 %	10 765,37		
Suomen Voimatieto Oy, Imatra	150	21,74 %	15 000,00		
Kiinteistö Oy Koppelonpesä, Mikkeli	26	50 %	53 000,00	102 956,25	960,53
Koskienergia Oy –konserni, Mikkeli	15	45 %	45 000,00	5 512 393,72	-514 416,97

Svop-sijoitus Koskienergia Oy			4 933 000,00		
yhteensä			5 056 765,37		

3.4 Saamiset konserniyrityksiltä ja omistusyhteysyrityksiltä

Saamisten erittely	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Saamiset omistusyhteysyrityksiltä				
Lainasaamiset	18 071 279,40	18 444 908,58	18 071 279,40	18 444 908,58
			Emoyhtiö 2015	**Emoyhtiö 2014**
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä				
Myyntisaamiset			70 447,34	68 937,47
Lainasaamiset			818 421,16	760 000,00
Muut saamiset			2 793 672,24	2 294 365,91
Yhteensä			**3 682 540,74**	**3 123 303,38**

3.5 Muut saamiset

Muut saamiset olennaiset erät	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Rahavakuudet	191 130,27	191 130,27
Sähköntuotannon tuki	508 538,92	540 078,75

3.5 Siirtosaamiset

Siirtosaamisten olennaiset erät	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Ennakkomaksut	2 817 981,42	480 230,65
Korkotulot	50 195,82	60 880,60
Tuloverot	68 666,31	31 607,45
Muut	6 708,87	8 683,22
Yhteensä	2 943 552,42	581 401,92

Oman pääoman erittely	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma 1.1	5 045 637,79	5 045 637,79	5 045 637,79	5 045 637,79
Osakepääoma 31.12	5 045 637,79	5 045 637,79	5 045 637,79	5 045 637,79
Vararahasto 1.1	8 580 560,25	8 580 560,25	8 577 584,25	8 577 584,25
Lisäykset/Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vararahasto 31.12	**8 580 560,25**	**8 580 560,25**	**8 577 584,25**	**8 577 584,25**
Muuntoero	-496 504,95	-439 813,25		
Sidottu pääoma yhteensä	**13 129 693,09**	**13 186 384,79**	**13 623 222,04**	**13 623 222,04**
Vapaa oma pääoma				
Svop-sijoitus 1.1.	821 881,00	767 245,58	821 881,00	821 881,00
Lisäykset/Vähennykset	0,00	54 635,42	0,00	0,00
Svop-sijoitus 31.12	821 881,00	821 881,00	821 881,00	821 881,00
Voitto edell. tilikausilta 1.1	14 694 817,43	14 819 718,50	2 997 749,68	2 995 615,49
Oikaisu ed. v. tulokseen	0,00	-120 131,03	0,00	0,00
Osingonjako	-2 860 000,00	-2 860 000,00	-2 860 000,00	-2 860 000,00
Voitto edell. tilikausilta 31.12	**11 834 817,43**	**11 839 587,47**	**137 749,68**	**135 615,49**
Tilikauden voitto	1 211 806,90	2 855 229,96	2 866 121,37	2 862 134,19
Muuntoero	1 609 226,67	1 431 374,97		
Vapaa oma pääoma yhteensä	**15 477 732,00**	**16 948 073,40**	**3 003 871,05**	**2 997 749,68**
Oma pääoma yhteensä	**28 607 425,09**	**30 134 458,19**	**16 627 093,09**	**16 620 971,72**
Vähemmistöosuus	62 712,23	73 980,62		

3.6 Oma pääoma

3.7 Jakokelpoinen vapaa oma pääoma

Laskelma emoyhtiön voitonjakokelpoisista varoista 31.12.

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
SVOP –sijoitus	821 881,00	821 881,00
Edellisten tilikausien voitto	137 749,68	135 615,49
Tilikauden voitto	2 866 121,37	2 862 134,19
Jakokelpoiset varat	3 825 752,05	3 819 630,68

3.8 Tilinpäätössiirtojen kertymä ja laskennallinen verovelka

Tilinpäätössiirtojen kertymä yhtiössä muodostuu kertyneestä poistoerosta.

	Konserni 2015	Konserni 2014
Poistoero konsernitaseessa	15 881 936,64	17 825 401,66
Siirretty omaan pääomaan	14 260 321,33	14 118 802,25
Tilinpäätössiirrot	-1 943 465,02	176 898,82
Muutoksen laskennallinen vero	388 693,00	-35 379,77
Laskennallinen verovelka	3 176 387,33	3 565 080,30

3.9 Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat, jotka erääntyvät 5 vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua.

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Lainat rahoituslaitoksilta	39 967 397,62 euroa	41 472 601,64 euroa

Lainat konserniyhteisöltä	14 295 973,75 euroa	14 295 973,75 euroa

3.10 Velat konserniyrityksille ja omistusyhteysyrityksille

Velkojen erittely

	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Pitkäaikaiset				
Laina konserniyhteisölle	14 295 973,75	14 295 973,75	14 295 973,75	14 295 973,75
Lyhytaikaiset	**Konserni 2015**	**Konserni 2014**	**Emoyhtiö 2015**	**Emoyhtiö 2014**
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille				
Ostovelat			49 225,26	52 018,73
Muut velat			308 665,33	5 676,60
Yhteensä			**357 890,59**	**57 695,33**

3.11 Siirtovelat

Siirtovelkojen olennaiset erät

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Vuosilomapalkat sosiaalikuluineen	666 362,71	700 410,32
Korkomenot	146 649,78	164 303,00
Laskennallinen sähkönmyynninhyvitys	126 665,00	0,00
Muut	4 648,24	611,22
Yhteensä	**944 325,73**	**865 324,54**

4. VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.1 Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä

	Konserni 2015	Konserni 2014	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Rahalaitoslainat	42 940 604,56	38 750 371,44	40 940 604,56	38 750 371,44
Kiinnitykset kiinteistöön	32 435 635,00	27 317 975,00	32 435 635,00	27 317 975,00
Yrityskiinnitykset	2 000 000,00	5 700 000,00	-	-
Kiinnitykset yhteensä	34 435 635,00	33 017 975,00	32 435 635,00	27 317 975,00

4.2 Muut annetut vakuudet

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Vuokravakuus	2 150,00	2150,00
Talletusvakuudet	191 130,42	191 130,42
Yhteensä	193 280,42	193 280,42

4.3 Muut annetut takaus- ja vastuusitoumukset

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
Takausvastuut muiden puolesta:	3 766 500,00	3 766 500,00

Omistusyhteysyritys Koskienergia Oy:n vakuusjärjestelyissä on tehty tilikauden 2014 aikana muutoksia. Muutokset koskevat johdannaissopimuksiin liittyviä omavelkaisia takauksia. Näistä järjestelyistä johtuen Etelä-Savon Energia Oy:n teoreettinen maksimivastuu Koskienergia Oy:n puolesta on 8 395 798,50 eur.

Muut omat vastuut ja vastuusitoumukset:

	2015	2014
Muut vuokravastuut	12 684,72	942,20
Leasing-vastuut		
- tilikautta seuraavalla tilikaudella	39 248,28	41 136,53
- sen jälkeen	52 454,54	66 890,58
Yhteensä	**91 702,82**	**108 027,11**

Leasingmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin. Yhtiöllä on tilinpäätöshetkellä huoltoleasingsopimus neljästä ajoneuvosta ja yhdestä kombipuristimesta. Leasingsopimusten mukaiset jäljellä olevat vastuusitoumukset vaihtelevat ajoneuvosta riippuen kahdesta viiteen vuoteen. Vastuut sisältävät myös kopiokoneiden vuokraussopimuksia, jotka on tehty kolmelle vuodelle. Sopimuksiin ei liity lunastusehtoja.

4.4 Vapaana olevat kiinnitykset

Yhtiöllä on vapaana kiinteistöön kohdistuvia kiinnityksiä yhteensä 10 917 152,00 euroa.

4.5 Ulkomaanrahan määräiset pitkäaikaiset velat

Yhtiöllä ei ollut valuuttavelkoja tilinpäätöshetkellä.

4.6 Muu taloudellinen vastuu

4.6.1 Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit ovat lainojen korkosuojauksiin käytettyjä koronvaihtosopimuksia sekä korkokattoja. Koronvaihtosopimuksilla ja korkokatoilla suojaudutaan korkojen nousua vastaan sekä lisätään korkokustannusten ennustettavuutta muuttamalla vaihtuvakorko kiinteäksi koroksi. Emoyhtiössä koronvaihtosopimukset on tehty olemassa olevia velkasaldoja vastaan suojaavina. Yksi tytäryhtiön koronvaihtosopimus ei ole täysin suojaava, koska laina on uudelleenlainoitettu toisen rahoittajan toimesta ja tällöin lainanlyhennyspäivät ja laina-aika ovat muuttuneet.

Velat ovat taseessa nimellisarvostaan. Koronvaihtosopimuksia ei ole kirjattu taseeseen, mutta niistä aiheutuneet korkokulut ovat tuloslaskelman korkokuluissa. Muita kustannuksia koronvaihtosopimuksista ei ole ollut.

	Käypä arvo 31.12.2015 Konserni	Käypä arvo 31.12.2015 Emoyhtiö	Käypä arvo 31.12.2014 Konserni	Käypä arvo 31.12.2014 Emoyhtiö
Koronvaihtosopimukset	-896 152,72	-750 220,72	-746 336,74	-695 361,74
Korkokatot	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	-896 152,72	-750 220,72	-746 336,74	-695 361,74

Euromääräinen käypä arvo on senhetkinen voitto (+) tai tappio (-), joka olisi ollut seurauksena, jos kyseessä olevat suojaukset olisi suljettu tilinpäätöspäivänä. Käypä arvo on laskettu tilinpäätöspäivän keskikurssien, korkojen ja volatiliteettien perusteella. Korkosuojaukset erääntyvät vuosina 2016-2023.

	Kohde-etuuden arvo 31.12.2015 Konserni	Kohde-etuuden arvo 31.12.2015 Emoyhtiö	Kohde-etuuden arvo 31.12.2014 Konserni	Kohde-etuuden arvo 31.12.2014 Emoyhtiö
Koronvaihtosopimukset	31 493 340,00	28 193 340,00	31 976 672,00	28 376 672,00
Korkokatot	1 650 000,00	0,00	1 800 000,00	0,00

Yhteensä	33 143 340,00	28 193 340,00	33 776 672,00	28 376 672,00

Kohde-etuuden arvo on jäljellä oleva suojattu pääoma, joka on nimellisarvoltaan taseessa.

4.6.2 Sähkön johdannaissopimukset

Sähkön johdannaissopimukset ovat sähkönhankinta ja –myyntisuojauksia. Sähkön hankinta- ja myyntisuojaukset tehdään Etelä-Savon Energia Oy:n hallituksen hyväksymän riskipolitiikan mukaisesti. Hankintasuojauksilla suojataan ennalta määrättyyn hintaan se sähkönhankinta, joka tehdään avoimen position poistamiseksi eli osakkuusyhtiöiden kautta hankittavan sähkön ja pörssihankinnan tulee kattaa myyntiennusteen mukainen sähkönmyynti. Sähkön myyntisuojauksilla suojataan Pursialan voimalaitoksen tuotanto, kun sähkön myyntihinta ylittää määritellyn tavoitetason. Suojausten nettoarvo kertoo hankinta- ja myyntisuojausten erotuksen.

Suojaamistarkoituksessa tehdyt termiinisopimukset	**Emoyhtiö Kohde-etuuden arvo 31.12.2015**	**Emoyhtiö Käypä arvo 31.12.2015**	**Emoyhtiö Kohde-etuuden arvo 31.12.2014**	**Emoyhtiö Käypä arvo 31.12.2014**
Nettosuojaukset	24 461 577,85	21 585 462,73	23 846 816,05	21 515 251,46

4.6.3 Muut vastuut

Otettaessa rakennus vähennyskelvollisesta käytöstä vähennyskelvottomaan käyttöön, tulee rakennukseen kohdistuneista uudisrakentamis- ja peruskorjauskustannuksista maksettujen arvonlisäverojen määrä palauttaa. Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron palautusvastuu on kymmenen vuotta. Ei pidetä todennäköisenä, että tämä vastuu realisoituu, ja että ESE-konsernille kuuluvia rakennuksia voitaisiin ottaa vähennyskelvollisesta käytöstä vähennyskelvottomaan käyttöön. Vastuun määrä 31.12.2015 on 286 062,89 euroa, josta emoyhtiön vastuun määrä on 251 570,95 eur.

5. YMPÄRISTÖASIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

5.1 Ympäristöjärjestelmä

ESEllä on käytössä sertifioitu toimintajärjestelmä, joka täyttää standardien (ISO 9001 laatujärjestelmät, ISO 14001 ympäristöjärjestelmät sekä OHSAS 18001 työturvallisuus ja työterveysjohtamisjärjestelmät) vaatimukset ja johon ESEn kaikki toiminnot kuuluvat. Osoituksena tästä Det Norske Veritas on myöntänyt Etelä-Savon Energia Oy:lle, ESE-Tekniikka Oy:lle ja ESE-Verkko Oy:lle sertifikaatit kaikista kolmesta standardista.

Toimintajärjestelmän ajantasaisuus on varmistettu vuosittaisilla sisäisillä auditoinneilla. Lisäksi järjestelmän vaatimustenmukaisuutta seurataan sertifikaatin myöntäneen Det Norske Veritaksen yhdeksän kuukauden välein toteuttamilla seurantatarkastuksilla.

ESEn toimintajärjestelmään sisältyvä ympäristöjärjestelmä varmistaa ympäristönsuojelun nitoutumisen osaksi jokapäiväistä toimintaa. Ympäristöjärjestelmämme päätavoitteena on ympäristönsuojelun jatkuva parantaminen, joka perustuu ympäristöriskien jatkuvaan tunnistamiseen ja analysointiin. Analyysien perusteella keskitetään voimavaroja merkittävimpien ympäristöriskien ennalta ehkäisyyn.

5.2 Ympäristökustannukset

ESEn ympäristökustannukset muodostuvat jätteiden ja jätevesien käsittelyn kustannuksista, ympäristöasioiden hallinnan kehittämiskustannuksista, ympäristövaikutusten seurannasta ja ympäristönsuojelun parantamisinvestoinneista.

Kohde	Kustannukset (1000 €) v. 2015
Ympäristöjärjestelmä (ISO14001)	10
Jätehuolto	54
Tuhkan käsittely	200
Ympäristövakuutus	2
Jätevesimaksut	97
Yhteensä	363

Vuosittain julkaistaan erillinen ympäristöraportti, joka sisältää yksityiskohtaisemmat tiedot konsernin ympäristöasioista.

5.3 Päästöoikeudet

Laskelma päästöoikeuksista

Alkusaldo 1.1.2015	**150 158 tonnia (EUA)**
Myönnetty vuodelle 2015	60 000 tonnia (EUA)
Hankittu vuonna 2015	40 512 tonnia (CER)
Käytetty vuonna 2015	62 199 tonnia (EUA)
Siirtyy vuodelle 2016	147 959 tonnia (EUA)
Siirtyy vuodelle 2016	40 512 tonnia (CER)

Päästöoikeudet ovat taseen ulkopuolista varallisuutta. Vuodelle 2016 siirtyvien päästöoikeuksien arvo Nordpoolin vuodenvaihteen (30.12.2015) EUADEC-15 markkinahinnan 8,25 euroa/ tonnilta mukaan laskettuna on 1 220 661,75 euroa. CER-oikeuksien markkina-arvo ICE:n noteerauksen (30.12.2015) 0,49 euro/ tonnilta mukaan laskettuna on 19 850,88 euroa.
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista sekä säilytystavoista

Sähköntuotannon tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2015	2015	2014
Liikevaihto	13 578 202,40	15 689 117,01
Liiketoiminnan muut tuotot	2 048 508,79	1 715 124,72
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	12 798 484,46	14 870 861,53
Varastojen lisäys(-)/vähennys(+)	1 019 117,14	-436 107,88
Ulkopuoliset palvelut	1 214 249,95	1 011 887,64
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	1 551 727,72	1 728 614,14
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	305 523,75	297 186,37
Muut henkilösivukulut	65 653,17	68 833,87
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	2 784 203,91	2 719 992,82
Liiketoiminnan muut kulut	1 004 721,38	1 100 332,10
Sisäiset ostopalvelut	817 550,00	818 500,00
	21 561 231,48	22 180 100,57
Liikevoitto	-5 934 520,28	-4 775 858,84
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Muut korko- ja rahoitustuotot	405 982,59	249 956,20
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	0,00	19 254,06
Sisäiset korkomenot	103 680,00	103 780,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut	857 300,60	417 139,86
	-554 998,01	-290 217,72
Voitto ennen satunnaiseriä ja varauksia	-6 489 518,30	-5 066 076,56
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-6 489 518,30	-5 066 076,56
Poistoeron lisäys	1 002 005,49	381 000,00
Välittömät verot	-1 097 502,56	-937 015,31
Tilikauden voitto	-4 390 010,25	-3 748 061,25

Sähköntuotannon TASE vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT	2015		2014	
Aineettomat oikeudet		122 263,33		156 355,54
Maa-alueet		475 428,18		396446,26
Rakennukset		4 789 534,82		5 091 053,65
Koneet ja kalusto:				
Tuotannon koneet		20 526 881,03		20 962 106,06
Aurinkopaneelit/Maalämpöpumput (2014)	59 634,330		178 692,25	
Kuljetusvälineet	201 362,814		361 125,82	
Atk-laitteet	24 540,448		35 933,57	
Työkalut ja kalusto	21 426,084	306 963,68	4 595,24	580 346,87
Muut aineelliset hyödykkeet		1 759 578,61		1 914 339,23
Keskeneräiset työt		1 745 360,36		143 066,32
Muut osakkeet ja osuudet		1 893 616,30		1 960 510,58
Osuudet saman konsernin yrityksissä		981 218,83		0,00
Muut saamiset/sijoitukset		23 732 040,68		24 100 240,68
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus **Aineet ja tarvikkeet**		2 255 465,57		3 614 258,25
Saamiset **Pitkäaikaiset**				
Muut saamiset		16 102,00		17 172,40
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	5 539 107,92		3 839 481,28	
Saamiset saman konsernin yr.	658 574,09		679 776,62	
Muut saamiset	700 388,24		792 502,80	
Siirtosaamiset	1 766 892,53	8 664 962,79	375 720,59	5 687 481,29
Rahat ja pankkisaamiset		17 792,27		
VASTAAVAA YHTEENSÄ		**67 287 208,45**		**64 623 377,13**

VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien voitto	-6 241 569,26		-2 493 508,01	
Tilikauden voitto	-4 390 010,25	-10 631 597,51	-3 748 061,25	-6 241 569,26
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Poistoero		2 383 863,18		3 376 839,77
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta		41 239 958,78		42 616 304,74
Velat konserniyhteisölle		5 861 349,24		599 892,69
Laskennallinen verovelka				
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	3 383 010,956		3 178 010,96	
Ostovelat	2 733 911,820		1 756 854,04	
Velat saman konsernin yrityk.	27 685,964		5 676,60	
Muut velat	291 418,206		966 292,76	
Siirtovelat	505 211,720	6 941 238,67	409 267,79	6 316 102,15
Yhtiötili				
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		**67 287 208,45**		**64 623 377,13**

ESE-VERKKO Oy TULOSLASKELMA

		2015		2014
Liikevaihto		8 003 557,51		8 533 609,27
Valmistus omaan käyttöön	+	945 890,15	+	1 068 685,98
Liiketoiminnan muut tuotot	+	7 221,83	+	9 148,80
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana		1 733 050,28		1 901 910,93
Ulkopuoliset palvelut		1 698 482,99		1 587 776,02
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot		707 857,83		723 074,09
Henkilösivukulut				
Eläkekulut		142 200,11		128 131,70
Muut henkilösivukulut		37 612,80		37 213,16
Suunnitelman mukaiset poistot		1 724 290,76		1 615 227,05
Liiketoiminnan muut kulut		435 512,31		525 905,38
	-	6 479 007,08	-	6 519 238,33
Liikevoitto		2 477 662,41		3 092 205,72
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Muut korko- ja rahoitustuotot		110,05		198,24
Korkokulut ja muut rahoituskulut		219 366,33		248 516,40
	-	219 256,28	-	248 318,16
Voitto ennen satunnaisia eriä ja varauksia		2 258 406,13		2 843 887,56
Satunnaiset kulut	-	2 500 000,00	-	2 000 000,00
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-241 593,87		843 887,56
Poistoeron lisäys/vähennys	+	273 455,87	-	811 898,85
Tuloverot	-	5 986,92	-	5 992,99
Tilikauden voitto		25 875,08		25 995,72

ESE-Verkko Oy:n tase – vastaavaa		2015		2014	
Pysyvät vastaavat					
	Aineettomat oikeudet		239 282,25		271 800,43
	Maa-alueet		155 744,16		155 744,16
	Rakennukset ja rakennelmat				
	Sähköasemat		428 680,00		457 131,71
	Sähköverkon aineelliset hyöd.				
	Sähköasemalaitteisto	4 192 025,15		4 525 180,90	
	Siirtoverkko	2 726 745,82		2 889 619,10	
	Jakeluverkko	13 824 892,43		13 397 505,72	
	Kuluttajalaitteet	3 142 894,74		3 395 836,65	
	Kaukokäyttö	774 342,51	24 660 900,65	551 937,68	24 760 080,05
	Koneet ja kalusto:				
	Kuljetusvälineet	51 306,84		68 775,54	
	Atk-laitteet	10 822,88		26 152,68	
	Työkalut ja kalusto	22 773,31		19 262,42	
	Muut aineelliset hyödykkeet	10 694,41	95 597,44	11 161,07	125 351,71
	Keskeneräiset työt		573 308,56		17 329,95
Pysyvät vastaavat yhteensä			26 153 513,06		25 787 438,01
Vaihtuvat vastaavat					
Vaihto-omaisuus					
Saamiset					
	Lyhytaikaiset				
	Myyntisaamiset	30 275,91		23 529,13	
	Saamiset saman konsernin yr.	354 288,63		47 535,66	
	Muut saamiset	0,00		40 000,00	
	Siirtosaamiset	1 986,40	386 550,94	850,26	111 915,05
Rahat ja pankkisaamiset			957,71		968,59
Vastaavaa yhteensä			26 541 021,71		25 900 321,65

Vastattavaa		2015		2014	
Oma pääoma					
	Osakepääoma	408 000,00		408 000,00	
	Ylikurssirahasto	621 075,46		621 075,46	
	Edellisten tilik. voitto/ tappio	197 420,40		171 424,68	
	Tilikauden voitto	25 875,08	1 252 370,94	25 995,72	1 226 495,86
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			11 691 755,02		11 965 210,89
Vieras pääoma					
	Pitkäaikainen				
	Lainat rahoituslaitoksilta		4 876 924,00		3 384 616,00
	Liittymismaksut		2 731 154,66		2 615 464,66
	Velat konserniyrityksille		475 940,00		475 940,00
	Laskennallinen verovelka				
	Lyhytaikainen				
	Lainat rahoituslaitoksilta	507 692,00		307 692,00	
	Ostovelat	626 951,94		529 452,80	
	Velat saman konsernin yrityk.	2 806 386,70		3 838 114,67	
	Muut velat	1 321 311,43		1 306 194,21	
	Siirtovelat	250 535,02	5 512 877,09	251 140,56	6 232 594,24
Vastattavaa yhteensä			**26 541 021,71**		**25 900 321,65**

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista sekä säilytystavoista	Tositelaji	
Tasekirja		erikseen sidottuna
Päivä- ja pääkirja		sähköisesti
Reskontraerittelyt		sähköisesti
Automaattisuoritukset	32	sähköisesti
Pankkitositteet	460-0	paperitositteet
Muistiotositteet	460-1	paperitositteet
Käyttöomaisuuspoistot	460-9	paperitositteet
Jaksotusten käsittely	470	sähköisesti
Myyntilaskut	110	sähköisesti
Myyntireskontran manuaalisuoritukset	131	sähköisesti
Myyntireskontran automaattisuoritukset	132	sähköisesti
Ostolaskut	210	sähköisesti
Ostoreskontran maksut linjalle	232	sähköisesti
Ostoreskontran manuaalimaksut	23i	sähköisesti
Palkkakirjanpitotositteet	310	sähköisesti
Sisäiset työt ja varastonmuutokset	011	paperitositteet
Tilisiirrot	241	sähköisesti

Sähköisessä muodossa KTM:n päätöksen 14/1998 mukaisesti arkistoitava kirjanpitoaineisto on tallennettu yhtiön palvelimella, joka sijaitsee Mikkelissä. Pysyvään säilytykseen tarkoitetut tietovälineet ja niiden sisältö on kuvattu erillisessä kuvauksessa, joka löytyy Etelä-Savon Energia Oy:n Laatukäsikirjasta, työohje TY09050401. Sähköisesti säilytettävä aineisto on arkistoitu pdf – tiedostomuodossa. Muu kirjanpitoaineisto säilytetään yhtiön toimitiloissa.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus

Ylläksellä, 13. huhtikuuta 2016

Markku Kakriainen
puheenjohtaja

Paavo Barck
varapuheenjohtaja

Rauni Brendt

Mauri Miettinen

Heikki Nykänen

Leena Penttinen

Pertti Ruotsalainen

Markku Siitari

Antti Suhonen

Erkki Karppanen
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Mikkelissä, 3. toukokuuta 2016

PwC Julkistarkastus Oy
JHT-yhteisö

Elina Hämäläinen
JHT, KHT

BDO Oy
KHT -yhteisö

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

PwC Julkistarkastus Oy JHT-yhteisö
BDO Oy KHT -yhteisö